

LNS SVĒTKOS

Pirms 90 gadiem, kad Latvijā nodibinājās pirmā nedzirdīgo sabiedriskā organizācija, laikam taču nevienam pat prātā nenāca domas par to, cik ilgspējīga un vajadzīga tā izrādīsies un būs. Cilvēki sapulcējās kopā tāpēc, ka bija vēlme un vajadzība būt kopā. Tikties, draudzēties, mainīties domām un idejām. Atbalstīt citam citu, priecāties citam par citu. Arī iemīlēt un veidot kopīgi savas dzīves.

Pirms 90 gadiem pirmajiem entuziasmiem laikam taču pat prātā nenāca domas par to, ka būs grūti laiki, būs izsūtīšanas, būs karš, būs tik ļoti nepieciešama sava, pašiem sava organizācija, kurā patverties no dzīves sūruma, rast atbalstu un palīdzību.

Pēckara laiku, kad apvienošanās un savstarpēja izpalīdzība kļuva par īstu dzīves nepieciešamību, var uzskatīt par mūsu organizācijas otro dzimšanas dienu. Tas ir laiks, kad parādījās izturīgu, strādīgu, gudru cilvēku paaudzes, kurām pateicoties mēs šodien varam teikt, ka mūsu savienība ir nedzirdīgo cilvēku otrās mājas.

Visus šos gadus paaudzi pēc paaudzes, neskatoties uz laikiem un varām, mēs esam bijuši kopā roku rokā, sirdi sirdī, dzīvi dzīvē. Kā palīdzīga un vienota ģimene, kā paši tuvākie draugi, kā saliedēta komūna.

Es esmu lepns un es esmu priecīgs kopā ar jums būt par mūsu brīnišķīgās organizācijas biedru, es apsveicu jūs visus mūsu kopīgajā dzimšanas dienā un novēlu jums spēku un izturību, veselību un laimi. Ceru, ka arī turpmāk LNS spēš pildīt savu galveno uzdevumu – būt par vienojošu un atbalstošu spēku visiem mūsu biedriem.

Ar patiesu cieņu un mīlestību

Arnolds Pavlins, LNS prezidents

SĀKUŠĀS NOVADU KONFERENCES: PIRMĀ – JELGAVĀ

IVARS KALNIŅŠ

LNS projekta „XXI gadsimts. Nedzirdība. Līdzdalības evolūcija” ietvaros notiek nedzirdīgo novadu konferenču cikls „Mēs – pilsoniskās sabiedrības daļa”. Projekta ietvaros paredzētas četru novadu (Zemgales, Vidzemes, Kurzemes un Latgales) konferences. Tā ir jauna iniciatīva LNS darbības vēsturē.

17. aprīlī Jelgavā notika Zemgales novada nedzirdīgo konference.

Tajā piedalījās ne tikai Jelgavas, bet arī Dobeles, Auces un Pļaviņu teritorijā dzīvojošie nedzirdīgie.

Uz pasākumu ieradās īpašie viesi: Latvijas Nedzirdīgo savienības prezidents Arnolds Pavlins, LNS Komunikācijas centra vadītājs Ainārs Ostvalds un Jelgavas pilsētas vicemērs

Aigars Rublis. Pasākuma atklāšanas brīdī tika iededzināta svece par godu gaidāmajai LNS 90 gadu jubilejai.

PAŠREIZĒJĀ SITUĀCIJA JELGAVĀ UN PĻAVIŅĀS

Pasākuma 50 dalībnieki uzklausīja Rīgas biedrības vadītājas Māras Lasmanes sagatavoto atskaiti par Jelgavas grupas (56 biedri) un Pļaviņu biedrības (55 biedri) darbību.

Rīgas RB Jelgavas grupa dibināta 1972. gada 10. decembrī un ir viena no 13 Rīgas biedrības grupām. Pļaviņu biedrība dibināta 1955. gada 7. augustā. Pašreizējais Jelgavas grupas vadītājs Māris Veidemanis un viņa vietnieks Valdis Platacis savus pienākumus veic sabiedriskā kārtā. Pļaviņu biedrību vada Ainārs Osmanis, bet sociālā speciālista – rehabilitētāja darbu veic Jurijs Jerofejevs.

Pļaviņu RB biedri darbojas divās – Pļaviņu un Līvānu grupās. Viņiem ir konkrētas vietas, kur pulcēties, bet jelgavniekiem tādu iespēju nav. Bezdarba līmenis audzis, iestājoties ekonomiskajai krīzei: nestrādā vairāk nekā puse no biedriem.

LIELĀKĀS PROBLĒMAS

Šajos reģionos lielākās problēmas ir

bezdarbs, transporta atlaižu trūkums, (Jelgavā), nepietiekamais surdotulkotājs TV, grūtības informācijas iegūšanā, tulku trūkums ikdienas problēmu risināšanai u.c.

Jelgavas grupas biedriem rehabilitācijas pakalpojumus sniedz speciāliste V. Kamare un sociālās palīdzības organizatore J. Groma. Iespēja noklausīties J. Gromas informāciju par sociāliem jautājumiem jelgavniekiem ir tikai divas reizes gadā. Jelgavniekiem konsultācijas šajā jomā ir visai ierobežotas, jo viņi nevar atļauties dārgos ceļa izdevumus, lai dotos uz Rīgu. Viņi ar lūgumu piešķirt braukšanas atlaidi sabiedriskā transportā vērsušies savā pašvaldībā ne reizi vien, diemžēl pretimnākšana nav bijusi. Pļaviņu biedrībā labāka situācija – biedri informāciju var iegūt uz vietas pie J. Jerofejeva.

Gan Jelgavas grupā, gan Pļaviņu biedrībā kultūras dzīve ir rosīga. Pagājušajā gadā, kā liecina LNS statistika, Pļaviņās pasākumu skaits divkārtšojies. Jelgavā pēdējos gados tas palielinās – biedri piedalās tajos gan savā dzimtajā pusē, gan Rīgā, KC „Rītausma”. M. Lasmane Jelgavā katru

SĀKUŠAS NOVADU KONFERENCES...

nedēļu sniedz jaunāko informāciju par to, kas notiek LNS, biedrībās, Latvijā un pasaulē.

Pateicoties Tukuma invalīdu sporta kluba vadībai, kura atvēlēja bezmaksas sporta zāli ar inventāru, jelgavnieki ar tukumniekiem un rīdziniekiem piedalījušies arī sporta aktivitātes, piemēram, draudzības spēlēs.

Jelgavas Dome piešķirusi bez maksas telpas dažādām vajadzībām, sponsorējusi autobusu dalībai LNS festivālā. Arī Pļaviņu biedrībai ir regulāra sadarbība ar pilsētas sociālās palīdzības dienestu dažādu nedzirdīgo problēmu atrisināšanā.

PRIEKŠLIKUMI TURPMĀKAM DARBAM

Tie ir šādi: LNS panākt valsts budžeta finansējuma palielināšanu sociālās rehabilitācijas pasākumiem nedzirdīgām personām, īpaši atbalstīt jauniešus, mudināt viņus iegūt izglītību, nodrošināt tulka pakalpojumus Jelgavas grupas biedriem, panākt izmaiņas valsts valodas likumā par latviešu valodas subtītru pievienošanu ārvalstu TV raidījumiem u.c.

DISKUSIJAS

Noslēgumā Jelgavas vicemērs uzstājās ar runu. Viņš atzina, ka problēmām jārod risinājumi un arī turpmāk iespēju robežās

atbalstīs Jelgavas nedzirdīgos iedzīvotājus. Varētu piešķirt, piemēram, telpas, bet pastāv maksājumi par komunāliem pakalpojumiem, kas būtu jāveic pašiem. Varētu apsvērt iespēju arī sportot – sporta hallē.

Sāpīgs jautājums ir par atvieglojumiem sabiedriskajā transportā. Pašreiz atvieglojumi pienākas tikai tiem, kam vispār nav naudas. Varētu tuvāk papētīt iespējas Jelgavā dzīvojošo nedzirdīgo problēmu risinājumiem.

LNS prezidents **A. Pavlins** iepazīstināja dalībniekus ar minētā projekta pasākumiem un to nozīmību. Beigās notika plaša diskusija par nedzirdīgajiem cilvēkiem aktuālām problēmām.

M. Lasmane uzsvēra: Jelgavas grupai lielākā problēma ir tulka trūkums. To vajag vismaz reizi nedēļā. Nepieciešamas savas telpas, kur sanākt.

M. Veidemanis: Jelgavā nav daudz nedzirdīgo – kādi 30. Pašvaldība varētu piedāvāt transporta 50% atlaidi nedzirdīgajiem.

V. Alps un M. Veidemanis: Vēlamies apmeklēt sporta zāli, kā arī Jelgavas 6. vidusskolas baseinu.

PĒCVĀRDS

Zemgales novada konferences vadītāja **Māra Lasmane** atzina: „Prieks, ka šajā mums visiem grūto pārbaudījumu laikā parādās viena laba lieta – mūsu biedri kļuvuši cilvēcīgāki, izpalīdzīgāki, saprotošāki un galvenais – aktīvāki. Paldies tiem, kas nāk

un darbojas pašdarbībā, kuplā skaitā apmeklē mūsu organizētos pasākumus, izmanto iespēju būt zinošākiem, drošākiem, pārliecinātākiem par sevi, iegūstot informāciju.

Mēs esam sapulcējušies, lai ne tikai prezentētu savus padarītos darbus, bet arī gūtu jaunas atziņas, mācītos darba paņēmienus, lai vēl labāk varētu paveikt mums uzticēto darbu. Mēs tomēr esam mūsu ļaužu cerības stariņš, tāpēc nepievilsim mūsu biedrus,” – tā viņa aicināja konferences dalībniekus.

Par šīs konferences lietderību Pļaviņu biedrības priekšsēdētājs **Ainārs Osmanis** atzīmē: „Zemgales novada konference vienoja mūs, zemgaliešus, lai kopīgi izrunātu priekus un sāpes. Tomēr bija jūtams, ka konferences tematika tuvāka jēlgavniekiem, jo piedalījās pilsētas domes pārstāvis, kurš varēja uzreiz dot atbildes uz viņu jautājumiem un sniegt savus ieteikumus, kā saskaņā ar konkrētās pašvaldības iespējām var palīdzēt.”

Jelgavas grupas vadītājs **Māris Veidemanis** atzīmē: „Pirmo reizi tiek organizēta šāda veida konference. Tā bija noderīga. Nedzirdīgajiem bija dota iespēja iegūt informāciju par nepieciešamām lietām (transporta atvieglojumi, kluba telpa, bezdarbs u.c.). Pozitīvs iespaids ir par tikšanos ar Jelgavas vicemēru, kurā kopīgi izrunājām mūsu problēmas. Konference deva iespēju arī veidot labākas attiecības ar reģionālām biedrībām. Mēs paši esam izvirzījuši savus mērķus – atrast kluba telpu un vienoties par sporta zāles izmantošanu.” ▲

KURZEMES NEDZIRDĪGO KONFERENCE KULDĪGĀ

 ZIGMĀRS UNGURS

24. aprīlī Kuldīgā notika Kurzemes nedzirdīgo konference projekta „XXI gadsimts. Nedzirdība. Līdzdalības evolūcija” ietvaros. Pasākums risinājās Kuldīgas viesnīcas „Metropole” konferenču zālē, piedalījās dalībnieki no Liepājas, Kuldīgas, Ventspils, Talsiem, Saldus, Skrundas, Tukuma un citiem Kurzemes novadiem, kopskaitā 50 nedzirdīgo biedru. Kurzemes novadā darbojas trīs Latvijas Nedzirdīgo savienības reģionālās biedrības, kuras atrodas Liepājā, Ventspilī un Kuldīgā, kā arī Rīgas reģionālās biedrības Tukuma grupa. Pārstāvēto biedru kopējais skaits ir 231.

Piedalījās arī Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja pirmais vietnieks Viktors Gotfrīdsons un, protams, pats projekta vadītājs Arnolds Pavlins.

Vispirms Kuldīgas biedrības vadītājs Juris Ozoliņš sniedza apkopojumu, analītisku ziņojumu par situāciju visās 3 Kurzemes biedrībās un Rīgas biedrības Tukuma grupā. Lūk, šodien īpaši aktuāls fakts no monitoringa ziņojuma: Kurzemes novadā no 231 reģistrētā

biedra darbības vecumā uz doto brīdi ir 159 biedri. No tiem strādā 76, bet bez darba ir 83 nedzirdīgie.

LIELĀKĀ PROBLĒMA – BEZDARBS

Visgrūtāk ar darba iegūšanu šobrīd klājas Ventspils reģionā dzīvojošajiem nedzirdīgajiem biedriem: no 24 darbības vecuma biedriem strādā tikai 5. Arī Kuldīgas reģionā situācija ir bēdīga, tikai pusei no darbības vecumā esošajiem biedriem ir darbs. Liepājā no 52 darbības vecuma biedriem 27 biedri strādā. Tukumā no 22 darbības vecumā esošajiem strādā 14. Arī NVA organizētajā nodarbinātības pasākumā „Invalīdu – bezdarbnieku subsidētā nodarbinātība” iesaistīti tikai 5 Kuldīgas biedrībā reģistrētie biedri.

Kuldīdznieki sadarbojas ar biedrību „Daršim paši!”, un šīs sadarbības rezultātā radies projekts, kas saņēmis finansējumu. Liepājniekiem, pateicoties veiksmīgai sadarbībai ar Liepājas sociālo dienestu, tagad ir iespējams par tā piešķirto finansējumu algot deju skolotāju.

Tukumniekiem ar Domes atbalstu pasākumu organizēšanai ir ierādītas jaunas telpas ar visām ērtībām. Kā galveno problēmu viņi uzsvēra apgrūtināto pieejamību tulkam un izteica priekšlikumu nodrošināt to uz vietas Tukuma grupas telpās. Savukārt ventspilnieki vēlētos iekārtot savās telpās publisko datoru ar internetu, bet tam, protams, nav nepieciešamā finansējuma.

AICINA SADARBOTIES

Pēc šī ziņojuma uzstājās Kuldīgas novada domes priekšsēdētāja pirmais vietnieks Viktors Gotfridsons, kurš atzina, ka ir ļoti priecīgs par šo konferenci tieši Kuldīgā. Priecīgs par to, ka tiek apgūta Eiropas nauda, un ar tās palīdzību tiks izremontētas biedrību telpas.

Gotfridsons uzsvēra, ka pašvaldība ļoti aktīvi strādā, lai uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Ir uzsākti daudzi vērienīgi projekti. Ar Eiropas naudu tiek veikti ceļu un Domes ēkas remonts, bērnu darzu paplašināšanas un modernizācijas darbi un daudz kas cits.

Viņš izteica pārstēģumu, ka nedzirdīgo biedrības ir tik aktīvas, jo pašvaldībai līdz šim bijis maz informācijas par to darbību.

Diemžēl viesim bija jāsteidzas uz citiem tajā dienā notiekošiem pasākumiem pilsētā, tāpēc pēc uzrunas viņš atstāja konferenci.

LNS prezidents un projekta vadītājs A. Pavlins izskaidroja konferences delegātiem projekta būtību, iecerētos pasākumus un ci-

tus darāmos darbus. Viņš atgādināja, ka jāstrādā ļoti uzmanīgi, jo pārbaudītāji kļūdas nepiedod, kaut arī tās būtu pieļautas aiz neuzmanības, tāpēc jebkura kļūda var apturēt visu projektu.

IEROSINĀJUMI

Biedrību vadītāji un aktīvisti izteica savus priekšlikumus turpmākai darbībai. Piemēram, Gundega Paņko ierosināja organizēt novadu kultūras festivālus, līdzīgi kā tagad notiek konferences. Guntars Jurševskis rosināja šīs idejas realizēšanai veidot projektu, lai iegūtu finansējumu. A. Kronbergs vēlējās, lai Kurzemes reģionālo biedrību vadītāji par savās biedrībās notiekošajiem pasākumiem informētu arī Tukuma grupas biedrus.

GALVENIE UZDEVUMI

Reģionālā konference nolēma apstiprināt LNS Kurzemes reģionālo biedrību sadarbības vadlīnijas 2010. – 2013. gadam trīs galvenajos punktos: turpināt iesāktu sadar-

bību sporta pasākumu rīkošanā; organizēt kopīgus Kurzemes mākslinieciskās pasākumus; nodrošināt informācijas apmaiņu starp visām Kurzemē esošajām biedrībām un Rīgas biedrības Tukuma nodaļu par notiekošajām aktivitātēm un pasākumiem.

Nobeigumā notika delegātu izvirzīšana republikāniskajai sanāksmei un konferences novērtēšana. Nobeiguma kafijas pauzē varēja noskatīties vietējās dzirdīgo deģotāju grupas priekšnesumus. ▲

Novadu konferences notiek saskaņā ar projektu, kuru atbalsta Īslande, Lihtenšteina un Norvēģija EEZ finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta ietvaros un Latvijas valsts ar Sabiedrības integrācijas fonda starpniecību.

„ZĪMJU VALODA MUMS IR KĀ TAUTAS TĒRPS...”

Ieguldījums tavā nākotnē

Eiropas Sociālais
fonds

Eiropas Savienība

ILZE KOPMANE

INESE IMMURE

Viena no projekta „Klusuma pasaule” aktivitātēm ir „Zīmju valodas attīstība”, kurā darba grupai jā sagatavo 7 nodarbinātības tematikai veltītas zīmju valodas vārdnīcas elektroniskajā versijā. Tās tiks ievietotas internetā Zīmju valodas centra mājaslapā divos veidos – kā videomateriāli un kā grāmatas.

Pirmā – finanšu tematikai veltītā vārdnīca jau nodota publiskai lietošanai 2009. gada nogalē. Patlaban top vēl trīs: darba aizsardzībā, celtniecībā un tehnikā, amatniecībā. Un pēc tam 2011. – 2012. gadā darba grupa pievērsīsies pārējām trim tēmām: kultūra, pakalpojumu sfēra, lauksaimniecība. Katrā ietverti apmēram 300 vārdi un tikpat zīmes.

„Vārdnīcu sagatavošana – tas ir rūpīgs, pacietīgs, radošu meklējumu un vispusīgu apsvērumu pilns darbs. Ikviens vārds jāaplūko no vairākiem skatu punktiem – vai tam ir tikai viena vai vairākas nozīmes; kas to lieto – tulki vai nedzirdīgie; cik tas plaši pazīstams, kādu zīmi lietot tā attēlošanai utt. No šādiem izanalizētiem vārdiem vispirms top saraksts vārdnīcas pamata veidošanai, un tam seko zīmju piemeklēšana. Mums palīdz arī brīvprātīgie konsultanti – pieredzējuši nozaru speciālisti, kuriem dodam izvērtēt sagatavotos materiālus un veicam korekcijas pēc viņu ierosinājuma. Viņu vidū būvnieki (R. Ozols, J. Kaišašs, J. Immurs), autoservisa meistari (R. Ozols, V. Volonts, A. Liniņš),

skārdniecības speciālisti (V. Strazdiņš, M. Birmanis, A. Romanovs), izšūšanas, aušanas, adīšanas lietpratēji (L. Bauere, J. Suslova, V. Kaniece, Dz. Intsone) u.c. Zīmju izvēlē konsultējami ar LNS tulkim utt.” informē darba grupas vadītāja Lilita Janševska (attēlā – 2. no kreisās).

„KS” izzināja arī darba grupas locekļu domas par darbu, ko viņi veic.

Skaidrīte Baure (2. no labās): „Veidojot vārdnīcas, mūsu mērķis – paaugstināt nedzirdīgo cilvēku zināšanu līmeni par savas dzimtas valodas iespējām. Īpašu vērību veltām tiem jaunajiem vārdiem, kas strauji ienāk mūsu ikdienā. Daudz ko pašas arī iemācāmies, meklējot skaidrojumu svešajiem vārdiem internetā, vārdnīcās, presē u.c. Līdztekus jādama arī par to, kādu zīmi izvēlēties vai izgudrot vārdam. Dažreiz man cilvēki ieblīst – kāpēc jāzina tik sarežģīti vārdi. Lai neatpaliktu no dzīves! Jo ir tā, ka nedzirdīgie, nesaprotot kādu vārdu, met malā visu tekstu un lasa arvien mazāk. Tāpēc jāiepazīst vārdi, jāpaplašina vārdu krājums. Un to var izdarīt, iepazīstoties ar ZVC sagatavotām vārdnīcām.”

Agita Intsone (1. no kreisās): „Pirmoreiz savā dzīvē esmu iesaistījusies LNS projektu realizācijā. Darba grupa sanāk kopā 2 – 3 reizes nedēļā, pārējā laikā individuāli pētām, vācam un apkopojam vārdus un tiem atbilstošās zīmes, pēc tam „atsijājam” uz vietas tos, kas neatbilst tēmai. Īpaši analizējam tos, kam dažādi apzīmējumi zīmēs.”

Ilona Liniņa (1. no labās) un Velta Kleina (vidū): „Jā, vārdus no saraksta reizēm izvītrojam arī tad, ja tiem nav atrodamas atbilstošās zīmes ne latviešu, ne citu tautu zīmju valodā. Un mēdz būt arī otrādi – nedzirdīgie kaut ko prot parādīt, izskaidrot zīmju valodā, bet atbilstošu vārdu tam nezina. Tas liecina par nabadzīgu vārdu krājumu.”

Darba grupa devusies arī izbraukumos uz reģioniem, kur tikusies ar atsaucīgiem nedzirdīgajiem cilvēkiem, lai noskaidrotu, kādas zīmes viņi lieto savos novados. Interesanti atklājumi bijuši un lietderīgas diskusijas raisījušās – par konkrētām tēmām nākotnē, senajām zīmēm, esošo vārdnīcu lietošanu.

Skaidrīte Baure: „Bija daudz rosinošu priekšlikumu nākamām vārdnīcām vēstures, sociālajā, juridiskajā, medicīnas u.c. jomās. Būtu noderīga arī tāda, kur apkopot vārdi ar vienādu rakstību, bet dažādu nozīmi, piemēram, zāle, rota, lāpa.

Personiski man ir sapnis – sagatavot un nodot mūsu biedru rīcībā ZV diskus par ievērojamajiem latviešu kultūras darbiniekiem (rakstniekiem, dzejniekiem utt.); par izcilākajiem LNS cilvēkiem – viņu ieguldījumu mūsu organizācijas izaugsmē. Turklāt ZVC nosaukums jāpapildina ar norādi – nedzirdīgo mācību un metodisko līdzekļu centrs.

Manā izpratnē – mums, nedzirdīgajiem, zīmju valoda ir kā tautas tērs, kuru jāprot skaisti nest. Tāpēc tā arī rūpīgi un neatlaidīgi dienā dienā jākopj un jāpoš.” ▲

NEDZIRDĪGO BEZDARBNIEKU IESPĒJAS UN PROBLĒMAS – 2

 IVARS KALNIŅŠ

Iepriekšējā „KS” numurā lasītāji guva priekšstatu par nedzirdīgo bezdarba būtiskajām problēmām, iespējamo subsidēto darbavietu un jaunradīto darba praksi (100 Ls). Šajā numurā turpinām tēmu, kas vērsta uz bezdarbniekiem, šoreiz par jauniešu praksi, profesionālās apmācības kursiem un neformālo izglītību – autoskolu.

JAUNIEŠIEM — PRAKSE DARBA PIEREDZES APGŪŠANAI

Jaunieši bezdarbnieki, kuri pēc skolas beigšanas nav ieguvuši darba pieredzi vai arī strādājuši ne ilgāk par sešiem mēnešiem, var iesaistīties darba prakses pasākumā, ko no 1. maija ar ESF atbalstu piedāvā Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA).

Darba praksē var iesaistīties jaunieši vecumā no 18 līdz 24 gadiem ar pamata, vidējo vai augstāko izglītību, šajā laikā saņemot stipendiju 120 latu apmērā.

Darba devējiem, kas jauniešiem bezdarbniekiem būs ar mieru piedāvāt prakses vietas, tiks maksāta dotācija, ko viņi varēs izmantot praksē pieņemto jauniešu teorētiskajām apmācībām. Atsevišķi piešķir arī finansējumu uzņēmuma darbinieka – prakses vadītāja – piesaistei, praktikanta obligātajām veselības pārbaudēm un darbavietas pielāgošanai, ja jaunietis ir cilvēks ar īpašām vajadzībām.

NVA Pakalpojumu departamenta nodarbinātības pasākumu nodaļas eksperte **AGNESE GELŽINA** atzīmē: „Šim pasākumam var pieteikties arī bezdarbnieki ar dzirdes traucējumiem. Tajos var tikt nodrošināta specifiska palīdzība, tajā skaitā surdotulka pakalpojumi, konkrēti izvērtējot šo nepieciešamību.”

APMĀCĪBU KURSI

Pagājušajā gadā nedzirdīgie bezdarbnieki aktīvi apmeklēja NVA profesionālās apmācības kursus. Tika organizēti namdaru, istabeņu, floristu kursi. Sadarbība ar NVA bija visai veiksmīga. Šogad uz elektriķu, pavāru, istabeņu, floristu, nagu kopšanas speciālistu un maiznieku kursiem pieteicās vesela virkne nedzirdīgo bezdarbnieku, bet NVA pagaidām vēl nevienam nav nodrošinājusi apmācību iespēju.

Nedzirdīgie bezdarbnieki, kuri pieteikušies uz šiem kursiem, kļuvuši nepacietīgi un ir neizpratnē par ilgo vilcināšanos.

JŪLIJA ČARKOVSKA: „Darbu atļauš tagad ir ļoti grūti. NVA veidojas ļoti gara bezdarbnieku rinda. Regulāri skatos sludinājumus. Konsultējos pie NVA darbinieces, kas man būtu jādara turpmāk. Esmu pieteikusies uz krāsotāju un istabeņu apmācības kursiem. Diemžēl esmu neziņā, jo man nevienam nevar pateikt, cik vēl jāgaida un kad īsti NVA organizēs šos kursus.”

IVARS RAZMINOVIČS: „Jau 6 mēnešus gaidu elektriķu kursus. Ne jau lai uz-

reiz daudz pelnītu, bet man patīk šis amats, varētu teikt, tas man pat ir kā hobijs, tāpēc vēlētos to iepazīt un apgūt labi. Bet nu laikam jāatmet šī doma, jo pārāk ilgi jāgaida. Sāku domāt par Bolderājas jūras vidusskolu, kur var izmācīties par elektromontieri. Pagaidām to nevaru atļauties, tādēļ vēl ceru uz NVA.”

LIĀNA ROZĪTE: „Pagājušajā gadā es apmeklēju floristu kursus. Pēc tam gan darbu neatradu, tāpēc pieteicos gan uz pavāru, gan autokursiem. Kopš decembra tos gaidīju.

Tagad tie man vairs nav vajadzīgi, jo esmu atradusi darbu. NVA vajadzētu ātrāk nodrošināt apmācības kursus tiem, kas pieteikušies. Grūti, kad jāsēž mājās un vēltīgi jāgaida.”

NVA Rīgas reģionālās filiāles vadītāja **VIJARAČINSKA:** „NVA Rīgas reģionālajā filiālē reģistrēti 113 bezdarbnieki ar dzirdes traucējumiem. 2009. gadā NVA šādiem cilvēkiem organizējusi trīs profesionālās apmācību grupas. Diemžēl no 36 apmācību pabeigušajiem darbā pēc iegūtās specialitātes pagaidām iekārtojušies tikai viena bezdarbniece (par istabeni).”

Atbild NVA Pakalpojumu departamenta Apmācību nodaļas vecākā eksperte **RITA RIMŠA:** „2009. gadā profesionālo apmācību, pārkvalifikācijas vai kvalifikācijas paaugstināšanu uzsākušas 38 personas ar dzirdes traucējumiem šādās profesijās: apdares darbu strādnieks (11), aprūpētājs (1), florists (12), informācijas ieviešanas operators (2), istabene (11), sanitārtehnisko iekārtu montētājs (1). Neformālo apmācību uzsākuši 13 dzirdes invalīdi: datorzinībās (1), valsts valodas apgūšanā zemākajā līmenī (1), B kategorijas autovadīšanā (11). Tiesa, 2010. gadā ne profesionālā, ne neformālajā apmācībā nav iesaistīta neviena persona ar dzirdes traucējumiem.”

KAS NOTIEK AUTOSKOLĀ

Pērn 6. oktobrī nedzirdīgo autoskola SIA „Engēļu taures” sadarbībā ar NVA uzsāka neformālās izglītības “B” kategorijas autovadītāju kursus cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem. Pirmā grupa (12 bezdarbnieki) apguva teorijas daļu, tiesa, daži no viņiem finansu trūkuma dēļ vēl nav nokārtojuši gala eksāmenu CSDD. Bet uz nākamajām grupām jau pagājušajā gadā pieteikušies kādi 30 bezdarbnieki. Apmācības vēl nav uzsāktas.

To vidū arī **ARMANDS MŪRNIKS:** „Autoskolu ļoti ilgi gaidīju. Solīja decembrī, pēc tam janvārī un tā tālāk. Neizturēju, aizrakstīju autoskolas vadītājam Santai Beitānei. Saprātu, ka viņa cīnās ar NVA. Esmu dusmīgs par šādu NVA attieksmi. Esmu bezdarbnieks, joprojām ļoti gribu mācīties autoskolā. Kāpēc mums tā liek mocīties? Ir tik daudz bezdarbnieku, kas katrs kādā rindā gaida, bet jēgas tam nav nekādas! Vienkārši briesmīgi.”

LAURA SĀVIČA: „Novembrī uzzināju, ka bezdarbnieki var pieteikties uz autoskolu, un to arī izdarīju. Aprīlī vadītāja Santa Beitāne paziņoja, ka apmācības, iespējams, nenotiks, jo ir problēmas ar valsts budžetu.”

Kas bremzē šo pasākumu? Nedzirdīgo autoskolas vadītāja **SANTA BEITĀNE** atzīmē: „Esmu sašutusi par NVA rīcību. Martā NVA atkal bija izlikts paziņojums par nedzirdīgo iespēju apmeklēt autoskolu, kaut gan citi jau gaida no oktobra un novembra. NVA solīja kursus aprīlī, bet reāli nekas nenotiek. Izrādās, uz daudzām citām programmām piesakās milzīgs skaits dzirdīgo mācīties gribētāju. Piemēram, uz autoskolu „Autoprieks” izveidojusies 2000 cilvēku gara rinda. Tāpēc šo NVA izvirza kā prioritāti.

Līdz ar to nedzirdīgie paliek malā. Diemžēl NVA neņem vērā skaitliski mazākas mērķgrupas ar īpašām vajadzībām. Skaidroju, ka nedzirdīgie nekad nebūs pat 100 uz vienu programmu un tad jau iznāks, ka viņi no apmācībām tiks izslēgti pavisam. No NVA puses parādījās kaut kāda situācijas izpratne, jautājumus it kā tiek risināti, bet pozitīva iznākuma joprojām nav.”

Situāciju komentē NVA Rīgas reģionālās filiāles vadītāja **VIJARAČINSKA:** „Nedzirdīgo autoskola SIA „Engēļu taures” sadarbībā ar NVA pērn LNS mūtnē, Elvīras ielā 19, bezdarbniekiem – personām ar dzirdes traucējumiem īstenoja „B” kategorijas autovadītāju apmācību kursus. Nākamā grupa tiek plānota šī gada 3. ceturksnī. Plānojot pasākumus, tiek ņemts vērā arī pieteikušos skaits uz konkrēto programmu un pieteikumu iesniegšanas laiks. Vienlaicīgi vēlos pateikt, ka ne jau tikai autovadīšanas prasme nodrošinās darbā iekārtošanos.”

Bet NVA Pakalpojumu departamenta Apmācību nodaļas vecākā eksperte **RITA RIMŠA** skaidro: NVA ir reģistrēti 29 pieteikumi uz autovadītāju apmācību personām ar dzirdes invaliditāti: Rīgā – 25, Valmierā – 3, Ventspilī – 1.

Apmācības tiek organizētas rindas kārtībā, ievērojot pieteikumu skaitu uz katru programmu. Paredzam, ka autovadītāju apmācība personām ar dzirdes invaliditāti autoskolā „Engēļu taures” varētu sākties jau tuvākajā laikā.” ▲

Nākamajā numurā būs informācija par tulka pakalpojumiem NVA pasākumos.

NEDZIRDĪGIE PASAULĒ: PROBLĒMAS UN RISINĀJUMI

KRIEVIJAS NEDZIRDĪGIE CĪNĀS PAR SUBTITRĒTU PROGRAMMU SKAITA PALIELINĀŠANU

Viskrievijas Nedzirdīgo biedrības (VNB) vadība veic pārrunas ar Krievijas valsts televīzijas centru „Ostankino”, lai gadā palielinātu programmu daudzumu, kas pa Krievijas Pirmo kanālu tiek pārraidītas ar slēptajiem subtitriem.

Beidzamajā laikā pārraides, kas tiek demonstrētas ar slēptajiem subtitriem, valsts lielākā un ietekmīgākā televīzija piedāvā daudz mazākā apjomā nekā agrāk. Tas ir tāpēc, ka preses izplatīšanas aģentūra „Rospečatj” ir būtiski samazinājusi savu finansējumu šai nedzirdīgo atbalsta programmai.

VNB sadarbībā ar Krievijas Veselības un sociālās attīstības ministriju ir panākusi, ka 2011. gadam valsts piešķirs papildu budžeta līdzekļus, lai demonstrētu vairāk šādu pārraizi, tomēr 2010. gadā to ir daudz mazāk. VNB turpina meklēt risinājumus šai problēmai. Sarunās ar televīzijas vadību piedalās VNB prezidents Valērijs Ruhljevs un citi VNB vadošie darbinieki.

Pēc Krievijas Nedzirdīgo biedrības mājaslapas sagatavojis: Pēteris Vilisters

LIETUVAS UGUNSDZESĒJI APGŪST NEDZIRDĪGO VALODAS PAMATUS

Aptuveni 200 ugunsdzēsēju no visiem valsts reģioniem bija ieradusies galvaspilsētā Viļņā, lai piedalītos Viļņas Surdopeдагоģiskā centra organizētajos nedēļu garajos kursos. Glābēji mācījās, kā ar īpašu žestu palīdzību sarunāties ar nedzirdīgiem cilvēkiem.

„Mēs apgūvām tikai svarīgākos vārdus un frāzes. Tādus kā „es esmu atnācis pēc jums”, „nāciet līdzi” utt. Izrādās, ka zīmju valoda nav nemaz tik sarežģīta. Pats galvenais – neapjukt sarežģītā situācijā un laikus atcerēties, kādi žesti jālieto,” – stāsta Vadims Naļivaika, kas jau vairāk nekā divdesmit gadus strādā par cilvēku glābēju.

Iesākumā, kā atceras Naļivaika, risgrūtāk bija pareizi un skaidri artikulēt vārdus un vienlaikus ar rokām rādīt zīmes. Tomēr jau pēc divu stundu nodarbībām viņš pratis pareizi parādīt vairāk nekā desmit zīmes.

„Glābt cilvēku, ja tu jau iepriekš zini, ka viņam ir dzirdes problēmas, nav nemaz tik grūti. Bet kā sadzirdēt viņa palīdzības saucienus? Lūk, tā ir problēma! Vācijā nedzirdīgos māca sūtīt glābējiem īsziņas, tomēr mobilais ne vienmēr ir pie rokas,” – šaubās pieredzējušais glābējs.

Viennozīmīgas atbildes uz šo jautājumu nav, jo šādās situācijās parasti nepieciešams izmantot intuīciju. Kā apgalvo Lietuvas Nedzirdīgo savienības prezidente Roma Klečkovska: „Svarīgi zināt, ka palīdzība tev tiks sniegta. Zīmju valoda būtu jāprot arī policistiem un ārstiem. Reizēm šādas zināšanas spēj glābt dzīvību.”

Kaut arī valstī dzīvo aptuveni 8 tūkst. nedzirdīgo, līdz šim, pat neprotot zīmju valodu, ugunsdzēsēji ne reizes nav pieļāvuši kādu liktenīgu kļūdu, glābjot nedzirdīgos no uguns. Grūtāk sokas policistiem un tiesniešiem, jo viņiem jānoformē protokoli un citi dokumenti. Šādos gadījumos vispareizāk būtu izmantot zīmju valodas tulku palīdzību. Klečkovska norāda, ka Viļņā ir astoņi tulki.

Pēc Krievijas Nedzirdīgo biedrības mājaslapas sagatavojis: Pēteris Vilisters

SOMIJA: IR LIKUMS PAR TULKU PAKALPOJUMIEM INVALIDIEM

INESE IMMURE

2010. gada pavasarī Somijas parlaments diskutēja par jaunu likumprojektu sakarā ar tulku pakalpojumiem personām ar traucējumiem (piemēram, nedzirdīgajiem, vājdzirdīgajiem, nedzirdīgiem / neredzīgiem cilvēkiem, vēl dzirdi zaudējušajiem un cilvēkiem ar smagiem runas traucējumiem).

Ierosinātais likums ir savā būtībā unikāls: tāds tas varētu būt pirmais un vienīgais visā pasaulē, kas speciāli veltīts tulku pakalpojumu nodrošināšanai minētajām grupām, uzskata Somijas Nedzirdīgo savienība (*attēlā – tās mītnē*).

Iepriekš tulku pakalpojumi bija ietverti tikai vienā Somijas Invalīdu likuma rindkopā un tos apmaksāja vietējās pašvaldības no 70. gadu beigām līdz mūsdienām. Klientiem tika nodrošinātas aptuveni 120 līdz 180 bezmaksas pakalpojumu stundas gadā. Tagad tas tiek nodots valsts pārziņā.

Pakalpojumu turpmāk sniegs „Kela” – Somijas sociālās apdrošināšanas iestāde, kura slēgs apakšlīgumus ar pakalpojuma sniedzējiem (pārsvārā privātām tulku aģentūrām). Turklāt būs pieci reģionālie šī pakalpojuma pasūtīšanas centri. Pakalpojums būs bez maksas nedzirdīgajiem un citiem, kam ir tiesības to izmantot, – tiem, kuri pieteikušies uz šo pakalpojumu. To nodrošinās viņu pašvaldībā, vēlāk „Kela”.

Likums vēl jāpieņem. Paredzēts, ka tas stāsies spēkā jau šī gada 1. septembrī. Likums skaidri atzīst, ka „Kela” ir atbildīga par atbilstoša un pietiekama tulku servisa nodrošināšanu minētajām grupām tādā veidā, lai aizsargātu un nostiprinātu viņu valodnieciskās, sociālās, politiskās, ekonomiskās un kultūras tiesības. Tas nedzirdīgajiem nodrošinās vienlīdzīgu stāvokli ar citiem pilsoņiem.

Likumprojekta sastādīšanas laikā Sociālo lietu un veselības ministriju konsultēja Somijas Nedzirdīgo, Vājdzirdīgo, Nedzirdīgo – neredzīgo cilvēku un Zīmju valodas tulku apvienības, kā arī abas Lietišķo zinātņu universitātes, kuras atbildīgas par zīmju valodas tulku apmācības programmu.

„Kela” ir noteikusi, ka pakalpojumu nodrošinātājiem – tulkiem jābūt apmācītiem un reģistrētiem profesionāliem. Jautājums par tulku reģistru vēl jārisina, jo pašreizējais reģistrs labi nekalpo šim mērķim. Svarīgākais likumā: tas nodrošinās vismaz 180 stundas tulka pakalpojumu gadā nedzirdīgajiem, vājdzirdīgajiem un vēl dzirdi zaudējušajiem un vismaz 360 stundas nedzirdīgi / neredzīgiem cilvēkiem.

Likums paredz iespēju izmantot tulka pakalpojumu arī braucienos uz ārzemēm: darba, izklaides, studiju utt. dēļ, jo tā ir daļa no ikdienas dzīves. Tajā skaidri norādīts, ka var tikt piešķirtas papildu stundas, ja tas ir nepieciešams. Uz tulka pakalpojumu mācību iestādēs jāpiesakās atsevišķi un šīs stundas netiks iekļautas kopā ar pārējām tulka pakalpojumu stundām. Šī tulkošana jānodrošina tādā apjomā, lai klients var pabeigt savas studijas paredzētajā mācību programmas laikā.

Likums uzsver individuālās klienta vajadzības, ņemot vērā to, cik tulkošanas stundu nepieciešams, – tātad koncentrējoties uz klienta, nevis pakalpojuma piedāvātāju vajadzībām. Pakalpojumu sniedzējiem jāņem vērā klienta vēlmēs attiecībā uz tulka izvēli.

Jaunais likums uzliek par pienākumu „Kelai” piedāvāt tulkošanu arī neklātienē – no attāluma, nodrošinot klientus ar vajadzīgo aprīkojumu, programmām, nosedzot interneta u.tml. izmaksas, kas vajadzīgas, lai lietotu pakalpojumu no attāluma. Īsi sakot, likuma mērķis ir paaugstināt tulku pakalpojumu kvalitāti, nodrošināt tā vienlīdzīgu pieejamību visiem klientiem neatkarīgi no tā, kurā valsts daļā viņi dzīvo. Šāda likuma īstenošana būs saskaņā ar ANO Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, ko Somijas valdība ratificēs.

Pēc Pasaules Nedzirdīgo federācijas informatīvā izdevuma

RAŽOŠANA: AIZSĀKUMS, UZPLAUKUMS UN NORIETS

 ZIGMĀRS UNGURS No LNS muzeja arhīva

Nav tādas sabiedriskās iekārtas, kurā viss būtu tikai slikts. Katrā iekārtā, katrā laikā ir gan savas labās lietas, gan slikstas. Es uzskatu, ka padomju socialistiskajai iekārtai, kurā ne tik sen dzīvojām, viena no pozitīvākajām pusēm bija nedzirdīgo ražošanas uzņēmumu darbības attīstīšana. Es nebaidos to atzīt un zinu, ka daudzi domā līdzīgi. Jo nedzirdīgajiem toreiz bija daudz lielāka drošības sajūta, darbs bija stabils pamats, uz kura veidot savu dzīvi.

RĪGAS UZŅĒMUMS — NO MAZĀM DARBŅĪCĀM

Pirmās nedzirdīgo darbnīcas radās tūlīt pēc kara beigām. Latvijas Nedzirdīgo biedrība (LNB) par galvenajiem uzdevumiem bija izvirzījusi savu biedru nodrošināšanu ar darbu, kvalifikācijas celšanu un arodapmācību.

Šādā nolūkā sākās pirmo nedzirdīgo darbnīcu dibināšanās. Rīgā 1945. gadā radās apavu remonta darbnīca (vadītājs L. Polis), foto darbnīca (vadītājs E. Klāsons), drēbnieku darbnīca (vadītājs A. Krauklis) un sveču darbnīca I. Serjogina vadībā. Katrā no tām ar saviem personīgajiem darbarīkiem strādāja tikai 2–4 cilvēki, kuri pieņēma un izpildīja individuālos pasūtījumus.

Jau nākamajā gadā šīs mazās darbnīcas tika apvienotas zem nosaukuma – LNB Rīgas Mācību – ražošanas darbnīcas (MRD), kur vadītāja pienākumus sabiedriskā kārtā veica Roza Kuzņecova un Aleksandrs Celms.

RAŽOŠANAI BIJA TENDENCE PAPLAŠINĀTIES

Radās jaunas ražošanas nozares, tāpēc 1950. gadā ražotne tika pārveidota par Rīgas mācību – ražošanas kombinātu (MRK). Tas darbojās četrās galvenajās ražošanas nozarēs: aušana un trikotāža, šūšana, apavu iecirkņi un grāmatsiešana.

Šie iecirkņi bija izvietoti dažādās pilsētas vietās, tos labiekārtoja un paplašināja. 1950. gadā tajos kopumā strādāja jau 120 strādnieku. Tajā laikā izvērtās īsts ražošanas drudzis, dažādas ražošanas jomas radās spontāni un nepārdomāti, jo galvenais bija iesaistīt darbā vairāk nedzirdīgo.

Piemēram, radās tādas nozares kā ādu

lakošana, auto akumulatoru uzpildīšana, radio un pulksteņu remonts, kokapstrādes un krāsošanas darbi utt.

1954. gadā Rīgā nedzirdīgie darbojās 13 ražošanas nozarēs, kuras bija izvietotas 14 dažādās pilsētas vietās. Kļuva redzams, ka šāda sadrumstalotība tikai kavē attīstību, tāpēc laikā no 1955. līdz 1958. gadam ražošana tika koncentrēta dažās galvenajās nozarēs: šūšanā, apavu izgatavošanā, grāmatsiešanā un trikotāžas izstrādājumu ražošanā.

ĻOTI LABI REZULTĀTI

No 1965. gada, kad ražošana bija stabilizējusies, daudz vēribas tika veltīts jaunu modeļu regulārai ieviešanai un kvalitātes uzlabošanai. Piemēram, trijos gados tika apgūti 32 jauni šūšanas un 18 apavu modeļi, kā arī 12 jauni aušanas izstrādājumi. Tādā veidā tika novērsta agrāko gadu problēma, ka saražotās preces krājās noliktavā un tās nepirka.

1961. gadā Elvīras ielā 19 tika uzcelta kopmītne un katlumāja, bet gadu vēlāk nodots ekspluatācijā arī jaunais Rīgas MRU korpuss, uz kuru varēja pārvietot visu ražošanu Rīgā.

SAVI SPECIĀLISTI

Tika nodibinātas sabiedrisko kontrolieru grupas, strādniekiem organizēja kvalifikācijas celšanas nodarbības. Tas viss deva rezultātus, un no nedzirdīgo vidus izvirzījās pirmie meistari, speciālisti un briģu vadītāji. Tā, piemēram, **J. Bočkāne** kļuva par šuvēju brigadieru, **D. Zvanītāja** par apavu iecirkņa brigadieru, **V. Inauska** par šuvēju brigadieru, **P. Pavlins** par šūšanas iecirkņa vecāko meistaru. Savukārt **A. Smons** ilgu gadu strādāja par direktora vietnieku kadru jautājumos.

Sešdesmito gadu sākumā sākās arī racionalizatoru darbība. Paši nedzirdīgie, piemēram, **L. Kovaļevskis**, **A. Kalns** arvien izgudroja jaunus veidus, kā uzlabot darbu.

Rīgas MRU var lepoties ar ļoti daudziem izcilie darbarīkiem, starp viņiem var minēt **J. Klāsoni**, **A. Bernšteinu**, **E. Grīnbergu**, **S. Beinarti**, **J. Kučinsku**, **L. Saksoni**, **G. Briedi**, **A. Jāņkalnu**, **N. Opsu**, **M. Celmu**, **G. Lavrenovu**, **A. Moiseju**, **I. Brāmani**, **H. Steglavu**, **A. Kāposti**, **B. Gavari**, **M. Miezīti**, **V. Ancovu** un citus.

Par Rīgas MRU ražošanas attīstību var spriest pēc skaitļiem. Strādājošo skaits 1950. gadā bija 94, 1985. gadā jau 312. Iegūtā peļņa 1950. gadā – 0,09 milj. rubļu, 1985. gadā 0,65 miljoni rubļu.

Atmodas un tai sekojošajā neatkarības atgūšanas periodā ražošana pakāpeniski samazinājās un beigu beigās apstājās, tāpat kā daudzās uzņēmumos visā Latvijā. Brīvais tirgus un robežu atvēršana pavēra ceļu lētājam ārzemju masveida produkcijai, arī apģērbiem un apaviem, kas izkonkurēja vietējos ražojumus.

RĒZEKNES MRU

UZ IZAUGSMES CEĻA

Ražošana Rēzeknē sākās vēlāk nekā Rīgā. 1952. gadā tika saņemta valdības atļauja izveidot Rēzeknē mācību – ražošanas darbnīcas. Toreizējā Pionieru ielā 29 darbu uzsāka 6 strādnieki.

1958. gadā, kad uzņēmums pārcēlās uz jaunuzceltajām telpām, strādnieku skaits jau bija piecas reizes lielāks nekā sākumā. Mācoties no Rīgas MRU pieredzes, tika likvidētas tās nozares, kas neguva peļņu, un palika tikai apavu un šūšanas iecirkņi. Pirmā direktore Rēzeknes MRU bija **G. Bokone-Gavrača**, pēc tam nomainījās četri direktori, līdz beidzot **O. Krūmiņš** panāca uzņēmuma strauju augšupeju.

1985. gadā Rēzeknes MRU strādāja 59 cilvēki, kas saražoja produkciju par 1,2 miljoniem rubļu un deva biedrībai 0,2 milj. rubļu peļņu. Izcilākie strādnieki: **K. un V. Abramāni**, **M. Mekša**, **S. Munda**, **J. Sprūdžs**, **S. un V. Ludborži**, **V. Gorūza**, **V. Jankeļāns**, **F. Kalvītis** un citi.

DAUGAVPILS MRU

Pirmā apavu remonta darbnīca Daugavpilī sāka darboties 1950. gadā, tajā strādāja tikai 3 strādnieki. 1951. gadā sāka darbu arī grāmatsietuve, bet 1952. gadā šīs abas nozares tika apvienotas kopīgās telpās Lāčplēša ielā 57. **Šo uzskata arī par uzņēmuma dibināšanas gadu.**

Apvienotajā ražotnē strādāja 7 apavnieki, 2 šuvējas, 5 audējas un viens grāmatsējējs.

Taču pieteicās arvien jauni strādātgribētāji, un 1953. gadā uzņēmums pārcēlās uz plašākām telpām Viestura ielā 58. Tika

“KURLMĒMO DZĪVE” : LNS HIMNAS VĀRDU AUTORS

Turpinām iepriekšējos „Kopsoli” numuros iesākto tradīciju pārpublicēt kādu rakstu no trīsdesmito gadu nedzirdīgo laikraksta „Kurlmēmo Dzīve”. Šoreiz par cilvēku, kuru pieminam, bet par kura dzīvi tomēr neko daudz nezīnām, – par LNS himnas „Še, kur ligo priežu meži...” vārdu autoru Rietekli.

DZEJNIEKS

RIETEKĻIS – BALODIS

Iecienītais latvju dzejnieks Rieteklis, īstā vārdā Jūlijs Balodis, dzimis 1856. gada valmieriešu Baložos. Laimes māmiņa pret Rietekli bijuse pārāk cietsirdīga. Viņa mūža ceļā tā jau pat no mazotnes kaisījuse daudz ērkšķu un asu akmeņu.

Jau astotā dzīvības gadā caur kādu grūtu slimību Rieteklis zaudē dzirdi, kaut gan ne pilnīgi. Jo sāpīgi tas ir viņa vecākiem. Netaupdami līdzekļus, tie zēnu noved Tērbatā kādā klīnikā. Bet aukstajā ziemas ceļā zēns apsaldējas un nopietni saslimst. Ārsti gan solās zēna vājo dzirdi pilnīgi izārstēt, ja to atstātu kādu laiku klīnikā. Zēns tomēr tik ļoti saguris, ka vecāki to neuzdrošinās atstāt un aizved atpakaļ bez kādiem panākumiem.

Vājš dzirdes dēļ Rieteklis skolu apmeklēt nevar. Vecākā māsa Kristīne iemāca viņu lasīt, rakstīt un dziedāt. Zēna gados Rieteklis ir liels dziedātājs. Tā savās „Bērnības atmiņās” viņš raksta: „*Vasaras vakaros pēc beigtiem dienas darbiem mūsu gājēji, puiši*

un meitas, arvien sanāca mūsu lielā istabā, kurā atradās klavieres, kur tad mana māsa viņus mācīja dziedāt. Es, protams, biju arvien viņu starpā un ļoti ātri iegaumēju un uzķēru visas dziesmas un viņu meldijas.”

Vēlāk pašmācības ceļā iemācās arī vācu valodu un sadraudzējas ar skolotāju Jāni Švarebachu, kuram ir plaša bibliotēka. Zēns izlasa visus vācu klasiskus. It sevišķi viņam iepatikas Šillers. Tas viņu pamudina vingrināties rakstniecībā.

1874. g. rudenī viņš iesūta savus pirmos dzejoļus avīzei „Baltijas Vēstnesis” zem pseidonīma Rieteklis. Šo pseidonīmu rakstnieks izvēlēties kā pretstatu Auseklim. Kā pirmais iespiests viņa dzejoļis „Vakarā”. Tā iesākās Rietekļa rakstnieka karjera. Viņš bija viens no pagājušā gadu simtņa iecienītiem dzejniekiem.

Lielāko mūža daļu rakstnieks nodzīvo savās tēva mājās Baložos. Viņš izmācās kurpnieka amatu un savu dienišķo uzturu pelna kā apkārtņē iecienīts kurpnieks. Bet šis amats viņam nav sirdslieta. No sirds viņš spēj nodoties tikai rakstniecībai. Ļoti bieži

liestes tiek nomestas kaktā un apmainītas pret spalvu un papīru.

1928. g. maijā dzejnieks pāriet dzīvot Valmieras Lācarus patversmē. Šeit pagasta sabiedrība nodod viņa lietošanā vienu istabu. Par savas dzīvesvietas maiņu pats dzejnieks izsakās šādi:

„Tu, draugs, jautāsi: „Kas tevi spieda atstāt dzimtenes sētu?” Uz to man jāatbild: pa daļai smagā gadu nasta, bet visvairāk iedzimtais ģimenes lepnums. Prātīgāki pašam šķirties no zemes stūrīša, kur manu tēvu sviedri lijuši, pirms kaut kāda laiciņa vara mani no turienes izraida...” Un tā kādā no saviem dzejoļiem Rieteklis saka:

*Uz cilvēkiem es savu lietu liku,
Bet zaimots, nicināts es tiku
Un ārā stums no viņu biedrības!
Kur iet, ar sirdi dziļi ievainotu? –
Es vientulībā ciest tik protu,
Man ļaužu barā netīkas!
Lūk, mežs ar klintīm sadragātām,
Zem tīkams mitekļis man vārdzinātām,
Tur labi, tur man sirzu brūces dzīst!
Tur atbalsi lai atrod manas gaudas,
Tur koki, puķes, strauts man līdzī raudās.
Pie dabas krūts – tur zaimus nepazīst.*

*Saīsināti no laikraksta
„Kurlmēmo Dzīve”, Nr. 3, 1931
materiālu sarūpējis: Zigmārs Ungurs*

RAŽOŠANA: AIZSĀKUMS...

Sākumu lasiet 6.lpp.

izveidots ražošanas korpuss Jaunatnes ielā 54, bet 1975. gadā uzņēmums atkal pārcēlās uz jaunuzceltajām ražošanas telpām Klusā ielā 4. Tāpat kā Rīgā un Rēzeknē, visattīstītākā un pelnošākā nozare bija šūšana. Kad sāka ražot gultasveļas komplektus, šai produkcijai tika piešķirta valsts kvalitātes zīme. Apavus nomainīja elektrokabeļu montāža.

Strādājošo skaits no 20 darbiniekiem 1952. gadā palielinājās līdz 203 cilvēkiem 1985. gadā, bet iegūtā peļņa no 0,004 milj. rubļu 1952. gadā izauga līdz 0,6 milj. rubļu 1985. gadā. Te jāpaskaidro, ka visa peļņa no LNB uzņēmumiem palika pašas LNB rīcībā, ar tās palīdzību varēja attīstīt kultūru, sportu, paplašināt ražošanu, remontēt un

būvēt jaunas telpas utt.

Par direktoriem pēc P. Pavlina vēl strādājuši J. Graudiņš, A. Pavlins, D. Fjodorovs un tagad – M. Gedminene.

Daugavpils uzņēmumā bija daudz teicamu un ilggadīgu darba darītāju, bet īpaši jāpiemin A. un S. Sigņejevi, M. Ā. Ivanova, E. Dmitrijeva, R. Razumova, L. Kairiša, A. Spiridonova, A. Stapkēvičs, J. Māliņš, P.

Ivdris, V. Barkovskis, V. Joņins, V. Bitkova, G. Kozlovska, V. Tihone, V. Gura, A. Vasiļevs un citi.

SMILTENES MRD

Pirmo apavu remonta darbnīcu Smiltēnē V. Lagzdiņa vadībā nodibināja 1949. gadā, bet vēlāk šai nozarei pievienojās aušana, šūšana, foto un trikotāžas darbnīcas. Taču katrā no šīm nozarēm strādāja tikai 1 – 5 cilvēki. Tāpēc 1954. gadā, līdzīgi citiem LNB uzņēmumiem, sīkās nozares tika likvidētas un atstāja tikai apavniecību un aušanu.

Direktors tajā laikā bija J. Leimanis, kurš uzņēmumu vadīja līdz pat tā slēgšanai 1963. gadā. Smiltēnes iecirknim tika pievienota Alūksnes MRD. No 1971. gada

Smiltēnes uzņēmums kļuva par Rīgas MRU iecirkni ar specializāciju šūšanā un apavu izgatavošanā. Ievērojamākie ilggadējie darbinieki: J. un M. Leimaņi, R. Unāma, A. Sekalis, F. un M. Melķi, D. Zīvere un citi.

ALŪKSNES MRD

Pirmais direktors Alūksnes ražotnē, kura izveidojās 1949. gadā, bija A. Čaburs. Pamatnozare bija apavniecība, īslaicīgi arī šūšana un aušana. Darbnīcā strādāja 15 – 18 cilvēki, taču to skaits samazinājās, tāpēc ražotne tika pievienota Smiltēnes uzņēmumam, bet 1983. gadā likvidēta.

LIEPĀJAS MRD

Jā, jā, daudzi nemaz nezina, ka arī Liepājā savulaik gāja vaļā ražošana. Jau 1947. gadā ar divām apavu remonta būdīnām aizsākās nedzirdīgo nodarbinātība, ko vadīja J. Raspopova. Pēc dažiem gadiem tika atvērta arī grāmatlietošana un šūšanas darbnīca. Tomēr trūka strādnieku, līdz ar to nebija jēgas iekārtot plašāku ražotni, kurai būtu perspektīvas, tāpēc 1963. gadā uzņēmumu slēdza. Protams, interesants ir jautājums, vai LNS tagad vai kaut kad vēlāk ražošanu varētu atjaunot. Domāju, ka šodienas apstākļos tas vairs nebūtu iespējams, bez valsts atbalsta – noteikti ne. Ekonomiskā sistēma ir pavisam cita nekā padomju laikā, nedzirdīgo uzņēmumu ražojumiem nāktos konkurēt pasaules tirgū. Vai mēs tam būtu gatavi? Nu, lūk! ▲

EKSPRESINTERVIJA LNS – 90:

KĀDREIZ UN TAGAD

IVARS KALNIŅŠ

ELFA ZARIŅA

Mani saista ikgadējie tradicionālie LNS pašdarbības festivāli un Nedzirdīgo dienas pasākumi. Man tie patīk, jo tie saliedē mūs ar piederības sajūtu savai īstajai sabiedrībai. Tā ir mūsu mīļā pasaule!

LNS kopumā meistarīgi strādā ar domu par katra mūsu cilvēka vajadzībām – tiek realizēti dažādi projekti, kas piesaista ne tikai mūsu interesi, bet arī darbojas visas sabiedrības labā.

LNS ir vienīgā patiesi uz nedzirdīgiem orientētā organizācija Latvijā. Novēlu tai vēl daudzus gadus nepagurt, saules mūžu dzīvojot!

GAĻINA GURA

Atceros, padomju laikā Daugavpils MRU bija nodarbināti gandrīz 100 nedzirdīgie. Tur 24 gadus esmu veikusi dažādus darbus. Pateicoties kādreizējā uzņēmuma direktora A. Pavlina prasmīgai vadībai, šajā darba vietā daudzi varēja strādāt sev tīkamā amatā. Tolaik iesaistījos dažādās aktivitātēs, biju pat kultūras darba organizatore. Daugavpils biedrības klubā notika daudz dažādu pasākumu. Darbojās tautas deju kolektīvs. Bieži notika izbraukumi ārpus Latvijas.

Man ļoti patika starptautiskais pašdarbības festivāls Daugavpilī 2008. gadā – LNS tāds tika organizēts pirmo reizi. Koncerts, izstāde, cilvēku sanāksana u.c.

Gaišu, arvien gaišāku LNS dzīvi! Turpināt ceļu uz organizācijas uzplaukumu un nodzīvot vismaz vēl 90 gadu!

OLGA ANUFRIJEVA

Lielu iespaidu uz mani atstājušas kādreizējās rošīgās aktivitātes kultūras namā „Rītausma”, kur bija dažādas sporta nodarbības, izglītojoši un atpūtas pasākumi, sacensības veterāniem, salidojumi u.c. Tolaik nedzirdī-

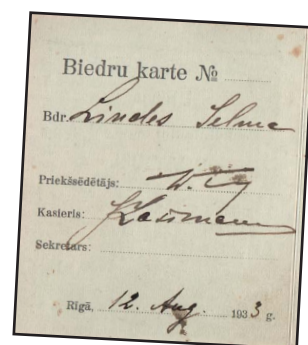
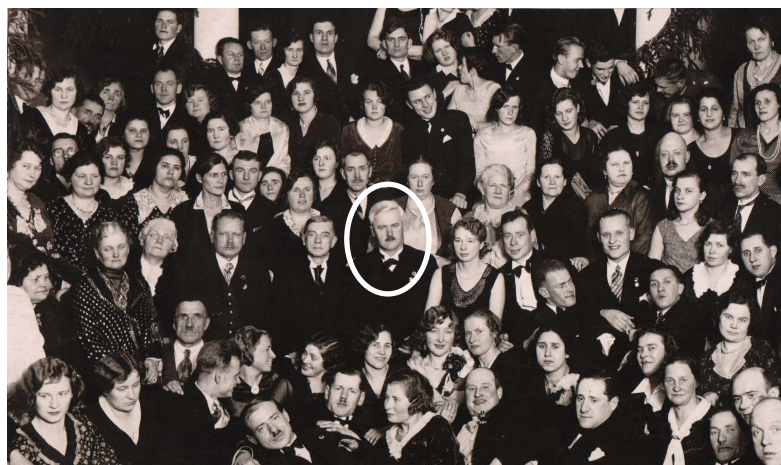
FOTOREPORTĀŽA: NO PAGĀTNE

ILZE KOPMANE No LNS muzeja arhīva

Visām lietām, parādībām, notikumiem, visiem ļaudīm – ir sava pagātne. Jo tālāk to aizsniedz mūsdijs, jo tuvāk pagātnei. Mūsu pagātne – tas ir drošais pamats, uz kā varam būvēt tālāko gaitu. Tieši tāpēc cilvēki apzina šajā atvērumā Jūsu uzmanībai – fotoreportāža par nedzirdīgo kopienas apvienošanās un attīstības vītām, sasniegumiem un centieniem nostiprināties vienotā organizācijā saglabātu dzīvotspēju, pa-

PIRMSĀKUMI

Lūk, vēsturiskais brīdis, kad dzima tagadējā Latvijas Nedzirdīgo savienība! 1920. gada 19. maijā top Rīgas Kurlmēmo biedrība. 1929. gada 23. maijā to pārdēvēja par – “Immanuel”. Pirmais priekšsēdētājs nedzirdīgais vācietis Persijs Hakens (vidū).

Un tūlīt sākās liela rošība un pacēlums: saieti, iestudējumi, dejas, sportošana, karnevāli, ievēlēja pat sava Mis!

Attēlos lejā: deju un drāmas trupa, “Mis – Immanuel” konkursa noslēgums

VĒL CITAS ORGANIZĀCIJAS

Maisam gals ir vaļā! Dibinās vairākas citas nedzirdīgo biedrības: Vidzemes Kurlmēmo biedrība (1929, 29.08); Ebreju Kurlmēmo biedrība “Bunds” (1930, 11.06); Nedzirdīgo sports (1935) un citas.

Vidzemnieki dibina organizāciju

“Bunds”

ATNES UZ TAGADNI - LNS 90

mūsu atmiņā, jo tā dziļāk un stiprāk sakņojas tagadnē.

, pēti un glabā šīs saknes, lai justos pārliecināti un stabili, lai būtu droši par savu nākotni.

bas galvenajiem posmiem no vecāku saietiem skolu paspārnē līdz organizāciju dibināšanai, to aktīvi spīti gadsimtu griežiem, kariem, krīzēm un citām grūtībām.

Vācu ģenerālis pieņem parādi.
Pa labi – nedzirdīgie futbolisti.

“Nedzirdīgo Sports”

KAS NOTIEK TĀLĀK

Lai veicinātu dažādo nedzirdīgo organizāciju sadarbību, sanāk I Latvijas kurlmēmo kongress (1930). Minēto trīs organizāciju īstā apvienošanās gan notiek vēlāk V. Treija vadībā – pēc vairākiem mēģinājumiem zem kopēja nosaukuma “Latvijas Nedzirdīgo savienība” (1937, 6.07). Ap 1930. gadu īpaši izteikta darbošanās visās jomās. Iznāk vienīgais Baltijā preses izdevums nedzirdīgajiem “Kurlmēmo Dzīve” (1930 - 1940); pirmoreiz sarīkots Nedzirdīgo dienas pasākums (1936), ik pa laikam koncertē pašdarbnieku grupas, tiek uzstādīts rekords trampīnlēkšanā Latvijas līmenī (A. Celms, 1938) u.c.

PĀRRĀVUMS KARA GADOS

Kara gados, padomju un vācu okupācijas laikā sabiedrisko organizāciju darbība tika aizliegta. Par laimi, nedzirdīgumi bija sava sporta organizācija, kura vienoja ap sevi cilvēkus, rīkoja dažādus pasākumus.

KOPIENA IZDZĪVOJA...

1945. gadā notiek Latvijas Nedzirdīgo biedrības dibināšanas sēde. Pēc tam sākas biedru apzināšana visā Latvijā, rajonu nodaļu dibināšana, LNB statūtu izstrāde.

Dibinās pirmās nelielās ražotnes. 1949. gadā sanāk LNB I kongress. Uz šo laiku uzskaitē jau 583 biedri.

No kreisās: LNB jaunievēlētā valde un Revīzijas komisija - A. Jāņkalns, J. Porša, A. Celms (ievēlēts par priekšsēdētāju), G. Poršs, Ē. Dambis. No šī kongresa tiek skaitīti visi turpmākie kongresi – 2009. gadā notika LNS 17. kongress.

Fotoreportāža turpināsies nākamajā numurā.

go drāmas ansamblis bija ieguvis lielu popularitāti.

Tajā nedzirdīgie aktieri darbojās gandrīz kā profesionāļi.

Kad LNS mītne vēl atradās Jāņa sētā, Vecrīgā, uz turieni nāca daudz cilvēku, bet tagad Elvīras ielā to ir mazāk un arī LNS biedru skaits ik gadu samazinās. Jūtams, ka jaunieši nelabprāt iesaistās dažādos kopīgos pasākumos ar vecākā gadagājuma cilvēkiem.

Tomēr ir kādas pozitīvas iezīmes – „Rītausma” joprojām dzīvo. Es vēl labprāt eju uz turieni, piedalos visādos darbos kā brīvprātīgā. Pamazām arī jaunieši sāk iesaistīties. Cerams, šis centrs nākotnē paliks nākamajai nedzirdīgo paaudzei, kas radīs un varēs realizēt sabiedriskajā un kultūras dzīvē.

Par pašreizējiem apstākļiem valstī nav ko bēdāties, visas grūtības pāriet, ja to priekšā nepadodas. Jauniem un veciem cilvēkiem jābūt saliedētiem. Daudz laimes mūsu LNS dzimšanas dienā! Veiksmīgu turpmāko darbu!

RAIVIS TĪDEMANIS:

LNS iestājos vairākus gadus atpakaļ, nedomājot, kāpēc vai arī kāds labums no tā būs.

Vienkārši visi nedzirdīgie stājās savā organizācijā.

LNS man tomēr palīdzējusi vienā jautājumā: izmantoju atlaides Rīgas sabiedriskajā transportā.

Visus jaunumus izlasu LNS mājaslapā un zinu pašu svarīgāko par LNS, notikumiem Latvijā un pasaulē.

Reti piedalos kādos pasākumos, tikai lielajos, piemēram, Nedzirdīgo dienas koncertu apmeklējām ar ģimeni.

Man ir ieteikums – rīkot visus publiskos pasākumus visai nedzirdīgo sabiedrībai. Piemēram, tas attiecas uz to, kā tika izvēlēta Mis - LNS. Tauta tur netika pat pie skatīšanās. Bet varētu taču balsot par savu simpātiju.

Novēlu LNS turēties, par spīti krīzei, biedriem citam citu cienīt un savstarpēji palīdzēt.

Raivi intervēja
Juris Ķikurs

DROŠIEM PIEDER PASAULE: ĪSTENOJOT SAPŅUS

NEDZIRDĪGA, BEZBAILĪGA UN RADOŠA

Glenija ir no Skotijas. Zaudējusi dzirdi 12 gadu vecumā. Kaut arī viņa ir nedzirdīga, taču ir pavisam cita lieta, kas viņu padara īpašu.

Glenija ir pasaulē vienīgā veiksmīgā sitamo instrumentu soliste – perkusioniste. Te jāpaskaidro: kā mūzikas instrumentus perkusiju radīšanai izmanto jebkurus skaņu avotus – priekšmetus, kas rada skaņu, ja tos skrāpē, krata, tricina vai pa tiem sit, bungo, klaudzina utt.

Kā viena no mūsdienu radošākām māksliniecēm, Glenija patstāvīgi rada arvien jaunas un jaunas unikālu skaņu kompozīcijas, gadā sniedzot vairāk nekā 100 koncertus visā pasaulē. Sadarbojoties ar slaveniem mūziķiem, viņa ieraksta mūziku filmām un televīzijai, sarakstījusi autobiogrāfiju „Labās vibrācijas”, regulāri uzstājas televīzijā, pasniedz privātsiņas, iesaistījusi politikā, lasa lekcijas. Viņai ir sava rotaslietu kolekcija, kuras dizainu ietekmējusi pašas radītās perkusijas.

Glenijai ir 25 solo ieraksti, par diviem no tiem izcilā mūziķe ieguvusi Grammy – Lielo mūzikas balvu. Viņa nemitīgi realizē jaunas, radošas idejas. Saņēmusi Britu Impērijas dāmas titulu. Kopumā Glenijas īpašumā ir vairāk nekā 80 apbalvojumu.

Viņa bieži spēlē ar basām kājām, lai sajustu vibrācijas caur tām.

Kāda sieviete, kura jau pirms tam ir sadarbojusies ar Gleniju, viņas priekšnesumu raksturo kā kaut ko fantastisku: „Viņa ir kā rokzvaigzne! Tas izskatās kā baletā – viņa graciozi pārvietojas no viena instrumenta pie otra. Uz skatuves tādu ir aptuveni 100.”

Glenijai sākotnēji izveidots koncerts ar romantisku skanējumu, taču viņa to ieteica pārveidot. Jaunais koncerts baltās uz Roberta Bernsa dzeju.

”Atskaņojot vai spēlējot kādu skaņdarbu, vēl nenozīmē, ka esi sniedzis pilnīgu priekšnesumu. Man svarīgi ir sajust skaņdarba ritmu, izjust dzeju. Lai to izdarītu pilnvērtīgi, visiem iesaistītajiem ir jāsadarbojas – orķestrim, diriģentam, komponistam, zālei un instrumentiem” saka Glenija.

Sagatavojusi: Laura Reisele (pēc interneta materiāliem)

26 gadus vecā Sāra Nefa no Vācijas nedzird kopš dzimšanas. Ar dzirdes aparātu palīdzību, ko meitene lieto no agras bērnības, viņa var uztvert atsevišķus skaļus trokšņus, bet sarunu skaņu valodā nespēj sadzirdēt.

Tomēr meitenes vecāki darīja visu iespējamo, lai viņu meita turpmākajā dzīvē nebūtu atkarīga no citiem. Ar verbālās runas apmācības metodi viņi panāca to, ka Sāra spēj visai brīvi justies dzirdīgo sabiedrībā.

Tiesa, mācīties dzirdīgo skolā nebija viegli. Traucēja apkārtējo neizpratne – reizēm klases biedri nebija pietiekami iejutīgi un ne vienmēr palīdzēja kaut ko paskaidrot, ja Sāra uzreiz nesaprata mācību uzdevumus, arī skolotāji bieži vien izlikās to neredzam. Bija pat tādi „pedagogi”, kas visai rupji atraidīja meitenes lūgumus pēc palīdzības. Tā pa īstam viņu atbalstīja tikai daži skolotāji. Tomēr, neraugoties uz visiem šķēršļiem, viņa mācījās ļoti labi.

VALODU ZINĀŠANAS

Saziņai ar dzirdīgajiem Sāra izmanto verbālo skaņu un ļoti labi prot lasīt no lūpām. Neraugoties uz to, ka meitene nedzird, viņas valoda ir tik skaidra, ka vairošas apkārtējo pat nenotiek, ka meitenei ir dzirdes traucējumi. Lai sasniegtu šādu līmeni, viņai bija jānoiet grūts ceļš. Viņa gadiem ilgi ar mātes palīdzību vingrināja dīkciju un arī pašlaik regulāri apmeklē runas nodarbības.

Neticami, bet Sāra bez dzimtās vācu valodas prot arī 4 svešvalodas. No kurienes šī mīlestība pret valodām? Ļausim par to pastāstīt Sārai pašai!

ĀIZRĀUŠANĀS – BALETS

Tomēr bez lasīšanas Sārai Nefai ir kāda daudz lielāka aizraušanās – tā ir balets. Kad Sārai bija tikai divi gadiņi, vecāki viņu aizveda uz izrādi „Dusoša skaistule”. No pirmā acu skatiena meitene iemīlējās baleta pasaules burvībā. Pārņākot mājās, viņa no pārdzīvojuma raudāja un pat bez jebkādiem treniņiem mēģināja atdarināt balerīnu kustības. Tāpēc māte nolēma aizvest meiteni uz baletskolas „Telos” ritmikas grupu, kur viņa trenējās līdz 13 gadu vecumam un pēc kuras beigšanas viņai bija iespēja kāpt uz profesionālās skatuves.

Acīmredzot, līdzīgi kā tas bija ar valodu apguvi, grūtības viņu nebūt neatturēja, bet tieši otrādi – piesaistīja. Kā lai savādāk izskaidro faktu, ka viņa papildus baletam ir apguvusi klavierspēli un prot muzicēt arī uz flautas.

SAJUST MŪZIKU

Kā vispār ir iespējams muzicēt, nedzirdot skaņu? Lūk, ko saka Sāra:

„Nedzirdība nebūt nenozīmē, ka cilvēks nav spējīgs dzirdēt, tas ir, uztvert mūziku. Tā tikai nozīmē, ka viņam ne viss ir kārtībā ar ausīm. Pat pilnīgi nedzirdīgs cilvēks ir spējīgs sajust mūziku, uztvert to svārstību veidā. Es sajūtu visu, izmantoju visu savu ķermeni, lai uztvertu mūziku. Zemos toņus sajūtu ar vēderu un kājām, augstos uztveru ar seju un ādu. Esmu kā tāda jūtīga radaru stacija, kas uztver visas skaņas un saglabā tās savā „iekšējā radio”, ko pēc tam noklausos sevī. Es dzirdu pat ar kauliem un, protams, ar acīm...”

NODIBINA SAVU ORGANIZĀCIJU

Kaut arī sākotnēji Sāra sapņoja par profesionālas balerīnas karjeru, nesen viņa saprata, ka ir spējīga uz daudz nozīmīgākām lietām. Pašlaik viņa universitātē studē psiholoģiju, bet dejas viņai būs kā lielisks un jauks vaļasprieks.

Ar ne mazāku entuziasmu Sāra pievēršusies arī sabiedriskajam darbam. Kopā ar saviem vājdzirdīgajiem draugiem viņa nodibinājusi jaunu organizāciju LKHD – „Verbālā valodā runājošo vājdzirdīgo biedrība”. Viens no šīs vācu sabiedriskās organizācijas mērķiem ir panākt, lai tiktu nodrošināta agrīna dzirdes traucējumu diagnostika jaundzimušajiem. Organizācijas vadība uzskata, ka ir ļoti svarīgi pēc iespējas ātrāk sākt lietot dzirdes aparātus un uzsākt verbālo komunikāciju. Tieši šī metode, pēc viņu domām, spēj garantēt vislabākos apstākļus bērna attīstībai. Sāra Nefa vēl pavisam nesen bija šīs organizācijas valde un atbildēja par darbu ar sabiedrību.

RAKSTA BIOGRĀFIJU

Taču pašlaik Sāra ir aizņemta – viņa raksta grāmatu par savu dzīvi. Autobiogrāfijā viņa vēlas iekļaut to, ko neparādīja dokumentālās filmas „Klusuma ritmā” veidotāji.

Viņa raksta: „Lai pārkāptu tev noteiktās robežas, nepieciešama liela vīrišķība. Es vienmēr esmu centusies darīt to, ko pati vēlos, un uzstādījusi sev visaugstākos mērķus. Tas, ka sarežģījumi dzemdību laikā un arī ārstu kļūdas laupīja man dzirdi – svarīgāko no manām, nekādi nekavēja mani iet pa pašas izvēlēto ceļu.

Mums visiem reizēm ir jāizlemj – kur ir mūsu spēju robeža. Ja esi nedzirdīgs, izdarīt šo izvēli ir vēl grūtāk. Tomēr es ne reizi tikai tāpēc, ka nedzirdu, nebiju gatava padoties pirms laika. Gribētu novēlēt, lai arī citi cilvēki pilnībā izmantotu savas iespējas. Mans ceļš ir tikai viens no daudzajiem.” ▲

**No žurnāla „Raduga zvukov”
publikācijas tulkojis: Pēteris Vilisters**

AR SKATU NO MALAS: MĀCOT CITUS, MĀCĀS PATS

IVARS KALNIŅŠ INESE IMMURE

Februārī LNS projekta „Klusuma pasaule” aktivitātes „Saskarsmes un radošās pašizpaušmes iemaņu apguves programmas izstrāde un realizācija” ietvaros teātra darbnīcā ar semināra dalībniekiem nodarbojās arī čehu nedzirdīgais aktieris un pedagogs ROBERTS MILIČS.

Viņš piekrita sniegt interviju „KS” par saviem iespaidiem darbā ar mūsu cilvēkiem.

KĀDS IESPAIDS TEV RADĀS PAR LATVIJAS NEDZIRDĪGAJIEM? VAI TIE BŪTISKI ATŠKIRAS NO ČEHU NEDZIRDĪGAJIEM?

Lielu atšķirību neredzu. Manuprāt, nedzirdīgie kā šīs sociālās grupas pārstāvji abās valstīs ir vienādi. Tomēr latviešu vecākās paaudzes nedzirdīgajos jutu spēcīgu sociālo saikni – viņi ļoti centās komunicēt ar mani, izturējās laipni un mīļi. Laikam tur sava nozīme arī tam, ka esmu ārzemnieks, – tas laikam bija spēcīgs pamudinājums komunicēt, lai sarunās ar mani gūtu jaunu pieredzi un informāciju. Čehu vecākās paaudzes nedzirdīgie sajā ziņā nedaudz atšķiras, alkas pēc sociālās saiknes viņos pamazām zūd. Tā laikam ir Rietumu pasaules ietekme ar vēlmi vairāk dzīvot savrup.

VAI DARBĀ AR MŪSU NEDZIRDĪGAJIEM KAUT KAS TEVI PĀRSTEIDZA?

Strādājot Čehijā, man nekad nebija iznācis vadīt nodarbības nedzirdīgiem cilvēkiem brieduma gados. Man pat prātā nenāca, ka var būt tā. Arī braucot uz Latviju, ar to nerēķinājos. Domāju, ka seminārā piedalīsies vairāk jaunākās un vidējās paaudzes pārstāvji.

Tā man bija jauna pieredze – vadīt nodarbības vecāka gadagājuma cilvēkiem. Esmu strādājis ar bērniem, jauniešiem, pieaugušajiem, bet ar vecāko paaudzi nekad. Tas ir vēl viens nozīmīgs solis arī manā profesionālajā izaugsmē. Sākums bija grūts, paiet laiks, kamēr cilvēki saprot, ko tu no viņiem prasi, un pieņem to. Ir jādod skaidri un vienkārši uzdevumi. Domāju, tas mums izdevās – arī vecākā paaudze ļoti aktīvi iesaistījās radošajā procesā, un darba rezultāti bija iepriecinoši.

KĀ TRŪKST MŪSU NEDZIRDĪGAJIEM?

Mūsdienu prasībām atbilstošas izglītības – liekas, tas ir pats galvenais.

KĀ TO PAMANĪJI?

Pirmā pazīme – jūsu cilvēku rīcību nosaka tradicionāli dzīves uzskati. Pie mums Čehijā agrāk bija tāpat. Kā otru varu minēt pasivitāti. Cilvēks var būt gudrs, tomēr nav sabiedriski ieinteresēts, nav aktīvs. Kāpēc? Viņam trūkst informācijas un pārliecības par sevi, lai cīnītos, publiski izteiktu savu viedokli. Izglītots, zinošs nedzirdīgais savas iespējas spēj izmantot sekmīgāk.

PAŠAPZIŅA... VAI ARĪ TĀ IR SAISTĪTA AR IZGLĪTĪBU?

Manuprāt, tikai daļēji. Latvijā vēl joprojām nedzirdīgo dzīvi vada no n-saka dzirdīgie. Čehijā vairāk un vairāk atbildības organizācijās un iestādēs tiek uzticēts pašiem nedzirdīgajiem. Tieši viņiem vajadzētu būt atbildīgajiem, organizējošiem un lemojošiem par savas dzīves kvalitāti, bet dzirdīgajiem vajadzētu viņus atbalstīt informācijas jomā.

Šo problēmu saskatīju arī nodarbībās. Latvijas nedzirdīgie ir pieraduši piemēroties, klausīt, uztvert dzirdīgo kā līderi, vadoni. Vairāki nedzirdīgie domāja, ka esmu dzirdīgs. Kāpēc? Tāpēc, ka viņu uztverē prasmīgs un zinošs vadītājs var būt vienīgi dzirdīgais.

KO VAJADZĒTU APGŪT LATVIJAS NEDZIRDĪGAJIEM? KO TU GRIBĒTU MŪSU KOPIENAI NOVĒLĒT?

Iesaku LNS kā organizācijai visiem spēkiem cīnīties par nedzirdīgo izglītošanu visos līmeņos – par plašākām iespējām iegūt kvalitatīvu izglītību no pamatskolas līdz pat augstākajai. Gan nedzirdīgajos, kas piedalījās nodarbībās, gan semināra skolotājos redzu, ka nedzirdīgo izglītības problēmas risināšana Latvijā joprojām ir ļoti aktuāla. Veidojiet ciešāku saikni ar skolām, atbalstiet jaunās paaudzes centienus attīstīties atbilstoši mūslaiku sabiedrības sasniegtajam līmenim. ▲

IEPAZĪSTIETIES: JAUNS DARBINIEKS

„KS” lasītāji ir vērīgi ļaudis un interesējas par visiem jaunumiem. Tā redakcijā ienāk dažādi ierosinājumi, kurus noteikti ņemam vērā. Lūk, šis – iepazīstināt ar cilvēkiem, kuri sāk strādāt LNS, šoreiz konkrēti – ar tulkošanu Pēteri Vilisteru, kurš iesaistījies projekta „Klusuma pasaule” Informācijas nodrošināšanas darba grupā, izpildot svešvalodu tekstu tulkošanas pienākumus.

Šeit viņš stāsta par sevi!

Pirmoreiz ar nedzirdīgajiem tiešāk saskāros ap 1985. gadu, kad kultūras namā “Rītausma” iestājos lietiskās mākslas pulciņā, kur apguvu dzintara apstrādes prasmi. Tolaik iepazinos arī ar vairākiem LNS sistēmā strādājošiem darbiniekiem.

Kad tika nolemts laikrakstu “Kopsoli” izdot arī krievu valodā, man izteica piedāvājumu tulkot tekstus no latviešu uz krievu valodu un otrādi. Piekritu, jo tas man likās interesanti. Tad arī iznāca ciešāk ielūkoties nedzirdīgo pasaulē.

Strādājot Kopsoli redakcijā, daudz uzzināju par nedzirdīgu cilvēku dzīvi, mācībām, darbu, kultūru, zīmju valodu utt. Vajadzēja doties arī uz Latvijas reģioniem – atceros, ka biju Daugavpils un Rēzeknes uzņēmumos, pat Jēkabpils cietumā, kur tikāmies ar nedzirdīgajiem ieslodzītajiem. Papildus tulkošanai gatavoju arī tolaik ārkārtīgi populārās TV pārraides *Labvakar* atreferējumus un apkopoju ziņas par aktuālām politikas tēmām, piemēram, par Tautas Atmodas aktivitātēm. Kopsoli nostrādāju vairāk nekā piecus gadus, līdz tika pārtraukta avīzes izdošana krievu valodā.

Tagad, pēc daudziem gadiem atkal esmu tulkoņš projektā “Klusuma pasaule”. Daudz kas šeit, protams, ir mainījies arī radošajā darbā kā visā mūsu dzīvē. Tas kļūvis saturā brīvāks, atvērtāks un – arī grūtāks.

Agrāk nedzirdīgo dzīvi ļoti ietekmēja sabiedrības noraidošā attieksme pret invalīdiem: tika veidotas īpašas pilsetiņas, speciāli uzņēmumi utt. Tagad arvien lielāka atbildība gulstas uz katra atsevišķa cilvēka pleciem. Nav vairs tā valsts atbalsta un zināmas stabilitātes, kas bija agrāk. Cilvēkiem pašiem jāmeklē darbs, jo valsts finansiālais atbalsts ir samērā neliels, daudzi devušies meklēt laimi ārzemēs.

Agrāk LNB bija orientēta tikai uz sadarbību ar citām padomju republikām un tā notika tikai krieviski, tad tagad, Latvijas nedzirdīgajiem ir atvērta praktiski visa pasaule. Gandrīz pusi mana darba laika projektā aizņem tulkojumi no angļu valodas. Interesantas ziņas no visas pasaules man dod tulkošanas darba grupas vadītāja Inese Immure. Daudzus materiālus internetā atrodu arī pats.

Tulkošanas darbs projektā man liekas ļoti interesants, vienmēr esmu centies uzzināt kaut ko jaunu par visdažādākajām dzīves jomām. Patīk politika, sports, kultūra, ceļojumi, daudz lasu. Strādāšana šeit man paver skatu uz vēl vienu jaunu – nedzirdīgo pasauli.

Tulkojot visgrūtāk sokas tieši ar materiāliem par medicīniskām tēmām, piemēram, bija raksts par ļoti specifisku iekšējās auss uzbūvi un iespējamo dzirdes zudumu. Tādos gadījumos man izpalīdz meita, kas mācās Rīgas Stradiņa universitātē par ārsti.

Mūsu darba grupai projektā „Klusuma pasaule” uzticēts veikt nozīmīgus, nedzirdīgajiem būtiski nepieciešamus uzdevumus. Vai darām to pietiekami labi – par to jāspriež pašiem nedzirdīgajiem. ▲

LAURAI GAILEI – BALTIJAS ZELTS

24. aprīlī Rīgā notikušajās sacensībās „Atklātais Baltijas kauss teikvondo” mūsu Laura Gaile izcīnīja 1. vietu kirugi (divcīņa) disciplīnā un 2. vietu pumse (formālo vingrinājumu komplekss) disciplīnā.

Sacensībās piedalījās 200 sportistu no Latvijas, Igaunijas un Lietuvas, kuri sacentās 7 disciplīnās. Laura Gaile *pumse* disciplīnā pārliecinoši pieveica divas sāncenses un iekļuva finālā. Taču tur piekāpās citai sāncensei no Rīgas, rezultātā izcīnot 2. vietu.

Kirugi disciplīnā pirmajā cīņā Gailei piešķīra uzvaru bez cīņas, jo pretiniece, kura gan bija ieradusies uz sacensībām, nezināmu iemeslu dēļ pat nestājās pretī Laurai. Otrajā cīņā tika pieveikta pretiniece no Saldus. Bet finālā Laura pārliecinoši uzvarēja Igaunijas sportisti un ieguva zelta medaļu.▲

RĪGAŠ NEDZIRDĪGO ČEMPIONI TELPU FUTBOLĀ

Noslēgušās Rīgas Nedzirdīgo meistar-sacīkstes telpu futbolā, kas no 21. marta līdz 2. maijam risinājās Rīgā, 51. vidusskolā. Tajās piedalījās 4 komandas, visas no sporta kluba „Nedzirdīgo Sports”.

Pirmo vietu ieguva „NS – 3” komanda (F. Igaunis, E. Cielavs, V. Jelžovs, M. Birmanis, J. Grundulis). Labākais vārtu guvējs – Mairis Birmanis. Labākais uzbrucējs – Vaidims Jelžovs.

Labākais aizsargs – Raitis Vīrtīgs. Labākais vārtsargs – Miervaldis Birmanis. Sacensības tiesāja Elmārs Cielavs. ▲

SK „NEDZIRDĪGO BOULINGS” UZVAR STARP DZIRDĪGAJIEM

IVARS KALNIŅŠ
No sporta kluba arhīva

Sporta klubs „Nedzirdīgo bouling” piedalījās „3TenPinLīga 2010” boulinga turnīrā. 12 komandu konkurencē sacentās arī divas nedzirdīgo boulinga komandas (SK „NB 1” un SK „NB 2”).

Boulinga Lielā Kausa finālā 5. maijā uzvarēja SK „NB 1” komanda. Tās sastāvā G.

Beisons, V. Lagunovs, S. Vorobjovs, J. Naļivaiko un S. Kaliberda. Bet SK „NB 2” (I. Ozola, V. Vaivads, M. Reinholde, A. Smirnovs un A. Liniņš) pietrūka viena punkta, lai varētu pretendēt uz „Beta” komandas 2. vietu (šajā kategorijā 3. vietas nebija).

Labākais individuālā mača rezultātā – S. Vorobjovs, kas ieguva 1. vietu vīriešu individuālajā ieskaitē, bet J. Naļivaiko 3. vietā. Stabilitāte spēlētāja titulu ieguva G. Beisons. Arī progresējošākā spēlētāja tituls vīriešu grupā tika piešķirts S. Vorobjovam.

SK „Nedzirdīgo bouling” vadītājs Guntars Beisons uzsvēra: „Pirmo reizi piedalījāmies sacensībās kopā ar dzirdīgajiem. Mēs domājam, ka dzirdīgie ir stiprāki par mums. Bet izrādījās pretēji. Neticami.”

LNSF nolikumā noteikts: lai piedalītos starptautiskajās sacensībās, jāstartē nacionālā mēroga sacensībās.

Jāpiebilst, ka sporta kluba „Nedzirdīgo bouling” komanda šī gada 14. – 22. maijā piedalīsies 9. Eiropas čempionātā boulingā Grieķijā. Latviju pārstāvēs 7 sportisti: I. Ozola, S. Vorobjovs, A. Liniņš, V. Lagunovs, J. Naļivaiko, S. Kaliberda un G. Beisons. ▲

RĪGAŠ NEDZIRDĪGO MEISTARSACĪKSTES MAKSĶERĒŠANĀ

22. maijā Babītes ezerā pie Piņķiem notiks Rīgas Nedzirdīgo meistar-sacīkstes maksķerēšanā, kuras organizē Rīgas sporta klubs „Nedzirdīgo Sports”. Sacensības sāksies pl. 7, beigsies pl. 14.

Satikšanās pie autoostas „Piņķi” pl. 6. Atļauts lietot līdz 2 maksķerēm: grunts un/vai pludīnmaksķeres pēc katra paša izvēles. Dalības maksa „Nedzirdīgo Sports” biedriem Ls 1, jauniešiem līdz 16 gadu vecumam Ls 1, bet pārējiem Ls 3.

STARPTAUTISKAIS TURNĪRS BASKETBOLĀ NEDZIRDĪGAJIEM VETERĀNIEM

No 3. līdz 5. jūnijam Rīgā, Pļavnieku ģimnāzijā A. Saharova ielā 35 notiks 12. Starptautiskais turnīrs basketbolā nedzirdīgajiem veterāniem.

Tas izraisījis lielu starptautisku interesi, jo pieteikušās jau 12 komandas: „Atlant” no Minskas; „Tyla” no Kaunas; RSKNS no Rīgas; „Gestas” no Viļņas; „Forum” no Kijevas; „Talkur” no Tallinas; „Saturn” no Maskavas; „Eero” no Pērnavas; MDG Ljublan no Slovēnijas; AOK Athens no Grieķijas; „Lions” no Londonas; RNBIPS no Rīgas.

Šis turnīrs veltīts Rīgas sporta kluba „Nedzirdīgo Sports” 75 gadu jubilejai.

Sacensības 3. jūnijā pl. 9 – 21, 4. jūnijā pl. 9 – 18, bet 5. jūnijā pl. 9 – 17. Ieejas biļete 0,50 Ls dienā.

Uz sacensību norises vietu var aizbraukt ar 16. vai 22. trolejbusu līdz pieturai „A. Saharova iela”.

VĒLREIZ SASAUC SAPULCI

Rīgas sporta klubs „Nedzirdīgo Sports” paziņo, ka atkārtoti sasaukto 13. biedru sapulci, kas notika 13. martā, LR Uzņēmumu reģistrs neatzina par lemttiesīgu, līdz ar to neregistrēja arī sapulcē pieņemtos Statūtu grozījumus un valdes un revidenta pārvēlēšanu.

IEMESLS: atkārtotās sapulces sasaukšanas kārtības noteikumu pārkāpumi, kā galvenais no tiem – par sapulci biedriem netika izziņots noteiktā laikā.

Tāpēc vēlreiz tiek sasaukta atkārtota biedru sapulce 2010. gada 29. maijā pl. 11 LNS kultūras centrā „Rītausma” Kandas ielā 27, Rīgā. Dalībnieku reģistrācija sāksies pl. 10:15.

Sapulces darba kārtībā būs: *Valdes ziņojums; Revidenta ziņojums; Debates; Valdes vēlēšanas; Revidenta vēlēšanas.*

Lai sapulcē varētu piedalīties ar balsstiesībām, jānomaksa biedru nauda Ls 5,- par 2010. gadu.

SKOLU DZĪVE: PĀRMAIŅU PRIEKŠĀ

 IVARS KALNIŅŠ no RNBIS mājaslapas

Tuvojoties Rīgas nedzirdīgo bērnu internātskolas jūrģiem, vērojams satraukums ne tikai šajā skolā, bet arī nedzirdīgo kopienā vispār. „KS” interesējās par šī procesa virzību un aptaujāja gan skolas iemītniekus, gan arī citus ieinteresētos un šajā notikumā iesaistītos cilvēkus, arī Rīgas Domes pārstāvi.

KĀ DZIMA RĪGAS SKOLAS ĒKA

Latvijā pirmo kurlmēmo bērnu iestādi nodibināja Vācu literāri praktiskā pilsoņu biedrība mācītāja Bergmaņa vadībā 1840. gada 21. februārī.

No 1840. gada 21. februāra kurlmēmo skola gandrīz katru gadu mainīja atrašanās vietu, jo bija grūtības ar telpām. Bet 1894. gadā vācu biedrība par 1000 rubļiem nopirka zemes gabalu Marijas ielā 42 no pilsones Henrietas Šeiberes.

Līdzekļus jaunās skolas ēkas celtniecībai ieguva no dažādiem ziedojumiem un dāvinājumiem. Ceļotājs un žurnālists Šveinfurts ziedoja 20 000 zelta rubļu. 1898. gadā, pateicoties skolas priekšnieka Eduarda Inselberga enerģijai, sākās skolas ēkas celtniecība un 1899. gadā šī ēka tika iesvētīta. Savukārt 1966. gadā skolas pagalmā tika uzcelta internāta ēka par Latvijas Nedzirdīgo biedrības naudu.

JAUNĀS SKOLAS ĒKA?

Desmitiem gadu Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātpamatskola cīnījies par savas jaunas skolas būvniecību Murjāņu ielā pie Juglas ezera. 2005. gadā panākta vienošanās starp Izglītības ministriju (IZM) un Rīgas Domi (RD) par jaunas skolas celtniecību, abām pusēm piekrītot uz pusēm finansēt izdevumus IZM (50%) un RD (50%) kopā ar starptautisko Norvēģijas Rotari klubu.

Pirms 2 gadiem Latviju piemeklēja ekonomiskā krīze, līdz ar to šis projekts atkal paliek kā sengaidīts, bet nepiepildījies sapnis daudzām nedzirdīgo paaudzēm.

Šajā projektā bija paredzēts liels, moderns skolas komplekss ar vairākiem desmitiem klašu, sporta zālēm, ēdnīcu, saimniecības, amatu mācības telpām, administrācijas, internāta un medicīnas, u.c. blokiem.

JAUNĀ PROJEKTA VIETĀ – GRAUDU IELA

Pērn masu medijos pavidēja ziņa par

gaidāmo skolu reformu Rīgā. Lai iekonomētu finansu līdzekļus, pašvaldība plānoja atteikties no ēkām, kuras pieder privātpašniekiem un mācību iestādes pārcelt uz savā īpašumā esošām ēkām, kas atbilst mūsdienas prasībām. Šis process skāris arī Rīgas nedzirdīgo skolu, jo skolas internāta ēka ir LNS īpašums, kuru nomā no tās Rīgas Dome.

Pašreizējo skolas klašu telpu platības neatbilst normām un ļoti nelabvēlīgi ietekmē mācību procesu. Trūkst sporta zāles. Bez tam skola atrodas aktīvā, dažādu trokšņu piepildītā vietā, kas apgrūrina mācības. Internāta ēka atrodas avārijas stāvoklī.

Tāpēc Rīgas Dome izstrādātajā skolu tīkla pilnveides plānā iekļāva arī nedzirdīgo skolas pārcelšanu uz 7. internātpamatskolas ēku Graudu ielā 21.

PROTESTI

Daži nedzirdīgie jau tūlīt iebilda pret šo reformu, taču ne pārāk skaļi. Bet šogad skolas pedagogi, darbinieki un skolēnu vecāki parakstīja protesta vēstuli, kas adresēta RD mēram N. Ušakovam. Vēstulē uzsvērts, ka norādītā skolas ēka Graudu ielā nav lielāka par pašreizējo Čaka ielā 42, ka, mainot atrašanās vietu nedzirdīgie skolēni tiks izstumti no ierastās sociālās vides, kur tuvumā ir radošie centri, muzeji, teātri, kino, sporta kompleksi, veikali u.c., nokļūšana Graudu ielā nav ērta un droša.

Viņi atzīmēja arī to, ka Rīgas Dome ar LNS nav savlaicīgi risinājusi internāta nomas jautājumus.

„KS” korespondents devās uz Rīgas skolu, lai tiktos ar direktori, pedagogiem un skolēniem un noskaidrotu šo situāciju. Viena no pedagogēm stāsta: „Mūsu skola uzcelta par tautas ziedojumiem, un tagad miljonu vērtas ēkas vietā mums ierāda padomju laikā celtu ēku, kurai nepieciešams ļoti liels remonts.

Vai tās ir rūpes no valsts puses? Ja citur notiek jaunu skolu celšana vai renovācija par Eiropas naudu, kāpēc nedzirdīgajiem

skolēniem tās nepienākas?” Savukārt cita darbiniece uzsvēra: „Pašreizējā skolas ēka ir nedzirdīgo kultūras mantojums. Nedzirdīgie bērni nav no viena mikrorajona, bet no visas Latvijas. Viņus sūtīt uz Rīgas nostūri nav normāli.”

„KS” skolas gaitenī sastapa vecāko klašu skolēnus, kuri lielākoties nevēlējās skolas pārcelšanu. Tas nozīmētu: agrāku celšanos, braukšanu cauri visai pilsētai. Graudu ielas tuvumā nav daudz iespēju, ko viņi varētu izmantot. Skolēni jau bijuši tur, saka, ka nav labāk par tagadējo skolu. Ar kosmētisko remontu nepietiks.

Šo situāciju skolas direktore Leonora Morozova raksturo šādi: „Šajā vietā esmu nostrādājusi 40 gadus, pie tās esmu pieradusi, un sirdī negribas, lai skolu pārceltu citur. Bet dažādu apstākļu dēļ esam spiesti to darīt, jo internāts ir bēdīgā stāvoklī, turklāt nomas maksa par to pārāk augsta.”

Protesta vēstuli parakstījuši arī citi nedzirdīgo kopienas pārstāvji. **A. Moiseja:** „Uzskatu, ka skolai jāpaliek savā vietā vai arī jābūvē jauna ēka. Padomju laika celtni kosmētiskais remonts nelīdzēs, vajadzēs pamatīgāku.” Savukārt **V. Krauklis:** „Vajag specifisku skolu nedzirdīgiem bērniem. Graudu ielas ēka neatbilst nedzirdīgo bērnu speciālajām vajadzībām.”

Rīgas Domes Izglītības, kultūras un sporta komitejas priekšsēdētāja **EIŽENIJA ALDERMANE:** „Rīgas Domes lēmumi par skolu tīkla pilnveidi ir pieņemti tikai un vienīgi bērnu interesēs.

Graudu ielā 21 (patlaban šeit atrodas Rīgas 7. internātpamatskola) atbrīvojas skolas ēkas, un tādējādi pašvaldībai ir iespēja uz savā īpašumā esošām ēkām pārvietot Rīgas Nedzirdīgo bērnu internātpamatskolu, no kuras jau vairākus gadus ir saņemti lūgumi nodrošināt bērniem labvēlīgākus mācību un sadzīves apstākļus. Tur ir arī plaša zaļā zona ar sporta laukumiem, kas piemēroti gan sporta nodarbībām, gan aktīvai atpūtai.

Patlaban RNBIPS atrodas A.Čaka ielā 42 – vienā no trokšņainākajām un putekļainākajām Rīgas ielām. Pašvaldības īpašumā esošajai skolas ēka ir nepieciešams kapitālais remonts, savukārt internāta ēkai ir citas personas īpašums un pašvaldībai nav tiesību ieguldīt pilsētas budžeta līdzekļus citu personu īpašumā esošu ēku remontdarbos.

Vienlaikus informējam, ka Izglītības ministrija ir uzaicinājusi Rīgas domi iesniegt projektus ERAF programmā, kuras ietvaros vajadzībām jaunajā mītnes vietā ir iespēja saņemt līdz 80 000 eiro, lai modernizētu mācību aprīkojumu un skolas infrastruktūru.

Aicinu Rīgas skolas kolektīvu iesniegt savus priekšlikumus, kādi uzlabojumi ir nepieciešami Graudu ielā 21, lai skolēniem pēc šo telpu remontdarbiem būtu iespējams mācīties un dzīvot ļoti labos apstākļos.”▲

AR SKATU NO MALAS: KO CITI DOMĀ PAR MUMS UN MŪSU VALODU

  ZIGMĀRS UNGURS

Laiku pa laikam LNS vērsas dažādu augstskolu, koledžu utt. pārstāvji, interesējoties par zīmju valodas apmācīšanas iespējām savā augstskolā.

Nesen tikos ar dažiem Stradiņa Universitātes studentiem, kas apgūst sociālā darbinieka specialitāti, un veicu ekspresintervijas ar viņiem, lai noskaidrotu, ko viņi zina par nedzirdīgajiem un LNS. Iespējams, arī Kopsoli lasītājus interesē, ko citi vispār zina un domā par mums. Lūk, kas noskaidrojās sarunā ar viņiem!

□ Sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu pirmais iespaids par nedzirdīgo zīmju valodu? Vai jums tā padodas? Vai pirmoreiz to ieraudzījāt šeit?

IEVA DUKURE

Nebiju domājusi, ka mācīties šo valodu būs tik grūti. Uz ielas to redzot, bija skaidrs, ka tā ir gana sarežģīta, bet nelikās tik ļoti! Pilsētā, kur dzīvoju, ir vārdzirdīgo bērnu internātskola, tāpēc zīmju valodas lietošanu jau biju redzējusi, bet mācīties to sāku lekcijās. Tā ir interesanta un dzirdīgam cilvēkam dod daudz papildu iespēju – var komunicēt arī ar nedzirdīgiem vai vārdzirdīgiem cilvēkiem. Domāju, ka nedzirdīgie cilvēki prot novērtēt to, ka dzirdīgie apgūst zīmju valodu, ar to aplicinot: solis, nedzirdīgie cilvēki nedrīkst būt izolēti no pārējās sabiedrības, jo ir tādi paši tās locekļi kā pārējie.

GUNA

Mans pirmais iespaids par zīmju valodu bija pat ļoti pozitīvs, jo jau pēc pirmās nodarbības aizgāju mājās pacīlātā noskaņojumā, taču, kā jau katra jauna, nezināma valoda, arī zīmju valoda ir sarežģīta un laikietilpīga, to nevar atstāt novārtā, jo tad daudz kas piemirsas un vajag pārmācīties no jauna. Liekas, man zīmju valoda padodas diezgan labi, jo savā prātā jau konkrētas kustības ar kaut ko salīdzinu.

Cilvēkus, kas sarunājas ar zīmēm, esmu jau redzējusi agrāk – uz ielas, sabiedriskajā transportā, tā ka šeit noteikti nebija pirmā reize, kur sastopos ar zīmju valodu.

Labprāt studiju ietvaros šo valodu apgūtu ilgāk, jo, manuprāt, arī nedzirdīgie, kam būtu

nepieciešama sociālā palīdzība, labprātāk ietu pie darbinieka, kas zina viņu valodu.

Anna Kovaļonoka

Pirmais iespaids labs, pirmā nodarbība bija saistoša un interesanta. Nevaru īsti paskaidrot, tieši kāpēc, vienkārši radās pacīlāts emocionālais noskaņojums, un mēs visi aizgājām no nodarbības labā omā. Zīmju valoda mani it emocionāli atbrīvoja, tā vairāk nekā balss spēj atklāt cilvēka jūtas.

Zīmju valoda viegli rokā nedodas, tomēr ir arī tādi vārdi, kurus visai ātri var apgūt, jo tie uzskatāmi attēlo konkrētas lietas. Grūti veidot teikumus, jo nedzirdīgo „runā” vārdi sakārtotas citādā, mums neierastā secībā, turklāt tajā izmantots mazāk vārdu un teikumi veidojas īsāki, it kā aprauti. Bet var sākt saprast, ja vairāk un ilgāk to lieto.

KRISTĪNE AUZIŅA

Iepriekš esmu redzējusi cilvēkus lietojam zīmju valodu. Man ir liels prieks par iespēju kaut vai nedaudz iepazīt šo valodu. Neteiktu, ka man tā ļoti padodas, bet pamazām kaut kas sanāk.

KRISTĪNE JANSONE

Laikam jau nepateikšu neko jaunu – zīmju valoda ir ļoti grūta. Agrāk man likās (un pieņemu, ka tā liekas daudziem), ka zīme ir cieši saistīta ar priekšmetu, ko tā apzīmē. Nu, ja reiz „zābaks”, tad arī rāda zābaku uz kājas. Ir jau zināmas līdzības, bet tas tā ir tikai ar dažām zīmēm. Sarunā pat katram pirkstiņam, ikvienai kustībai jābūt precīzai, lai nerastos dažādi pārpratumi, jo, kolīdz kas izmainās, tā tiek pateikts pavisam kaut kas cits.

Vai man tā padodas? Zīmes māku parādīt,

cenšos, trenējos. Bet jūtu, ka esmu diezgan nemākulīga. Nedzirdīgie cilvēki daudz ko pasaka ar sejas izteiksmi, mīmiku. Bet man tā viss nesanāk kopā: kamēr cenšos atcerēties vai sakoncentrēties pareizai zīmei, acis šaudās visur kur, seja pauž izmisumu, tikai ne to, ko cenšos parādīt, un ne uz to, ar ko sarunājos.

Manas draudzenes māsa ir vārdzirdīga, tāpat arī viņas draugs. Savā starpā viņi vienmēr runā zīmēs, ir interesanti pavērot. Bet viņi salīdzinoši ļoti runā skaņu valodā, it īpaši, kad pierada to darīt un vairs nekautrējās, ka nevar skaidri izrunāt dažus vārdus.

□ Jūs tātad redzējāt agrāk, kā nedzirdīgie sarunājas zīmēs... Vai tagad, kad tās paši apgūst, jūsu domas par zīmju valodu mainījušās?

L.D: Jau pirms tam man likās, ka tā ir ļoti grūta valoda. Tagad par to pārliecināties vēl vairāk – tā ir grūtāka nekā izskatās. Taču, ja pievērsī tai pienācīgu uzmanību un laiku, tad to var iemācīties. Es jau mazliet saprotu, ko cilvēki zīmju valodā runā.

Jā, vasarā plānoju papildus mācīties zīmju valodu, ņemot privātsiņas pie Valmieras vārdzirdīgo bērnu internātskolas skolotājas.

K.A.: Es apbrīnoju cilvēkus, kuri prot tikt galā ar savu problēmu – nedzirdību. Protams, esmu redzējusi viņus savstarpēji apmaināties ar informāciju zīmju valodā. Man to apgūt ir ļoti interesanti. Brīnos, ka tik daudz var izteikt zīmēs, kaut arī tās reizēm liekas savā starpā vienādas. Uzskatu, ka ikvienam cilvēkam vajadzētu zināt vismaz dažas zīmes, nu kaut vai pieklājības pēc pret nedzirdīgajiem.

K.J: Jā, manas domas krasi mainījušās. Zīmju valoda ir tāda pati svešvaloda, ko sāk mācīties ar alfabētu, tad ar vieglākajiem vārdiem turpina uz priekšu. Bet, kad mācies, piemēram, angļu valodu, tev ir grāmatas, vārdnīcas. Mācoties zīmju valodu, tas neder. Zīmes var mācīties internetā: www.zimjuvaloda.lv vai uz vietas nodarbībā, tas arī viss. Un ne vienmēr ar to pusotru stundu pietiek.

Nedzīvoju Rīgā, tāpēc katru dienu izmantuju autobusu. Autoostā bieži ievēroju dažus cilvēkus, kas sarunājas zīmju valodā. Sākumā bija tā – skatījos un mēģināju saprast. Zinu, zinu, nav ļoti „noklausīties”, bet viņi var būt droši – nevienu noslēpumu neatklāšu, jo zīmju rādīšana notika tik ātri, ka nesapratu ne vārda. Turklāt zīmju valoda, tāpat kā citas svešvalodas, ātri aizmirstas, ja tai nav praktiska pielietojuma ikdienā. Desmit nodarbību ir pārāk maz, lai nopietni apgūtu kaut vai pamatus.

K.A.: Labprāt vēlētos apgūt šo valodu padziļināti. Tā man ir jauna pieredze, kurā jau varu dalīties ar citiem. Būtu ļoti interesanti iesaistīties tādos pasākumos, kur varētu tuvāk iepazīt nedzirdīgos cilvēkus, viņu valodu.

□ Ko jūs zināt par Latvijas Nedzirdīgo savienību? Vai esat ieskatījušies šīs organizācijas mājaslapā?

L.D: Zinu, ka Nedzirdīgo savienība darbojas savas mērķgrupas vārdā un labā, lai palīdzētu nedzirdīgajiem/ vārdzirdīgajiem cilvēkiem integrēties sabiedrībā. LNS nodrošina vārdzirdīgos cilvēkus ar tehniskajiem palīgīdzekļiem u.c. Šo informāciju esmu ieguvusi

no LNS mājaslapas, kuru papētīju zīmju valodas kursa laikā.

A.K.: Tā ir lielāka nedzirdīgo organizācija Latvijā, kura nodarbojas ar cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem un viņu sociālo rehabilitāciju, dažādu vajadzību nodrošināšanu, pasākumiem u.c. Jā, mājaslapā ir plaša informācija.

Slikti, ka krievu valodā mājas tulkotas tikai dažas sadaļas. Esmu ieskatījusies, bet neesmu tur reģistrējusies, jo pašlaik vienīgi paskatos videoziņas, mēģinot pārliecināties, vai kaut ko saprotu un atceros no nodarbībās mācītā. Īpaši interesanti ir palasīt laikrakstu *Kopsoli*.

K.A.: Esmu ieskatījusies mājaslapā, kas ir ļoti vērtīgs palīgs un ceļvedis nedzirdīgo pasaulē, atspoguļo jaunāko informāciju un ziņas, piedāvā palīdzību. Zinu to, ka Latvijas Nedzirdīgo savienība daudzējādi palīdz cilvēkiem ar dzirdes zudumu, cenšas panākt apkārtējo cilvēku sapratni un atbalstu, risinot problēmas, ar kurām ikdienā jāsasietas nedzirdīgiem cilvēkiem.

K.J.: Nu, mājaslapa jau vērtīga pati par sevi. Ko es zinu par LNS? To, ka viņi cenšas uzlabot dzīves līmeni cilvēkiem ar dzirdes

traucējumiem. Gan gadānot dažādus tehniskos palīg līdzekļus, tulka pakalpojumus, gan nodrošinot ar informāciju par visu, kas šiem cilvēkiem pienākas. Risina dažādus jautājumus, kas man liekas pašsaprotami, bet cilvēkam ar dzirdes problēmām var sagādāt grūtības.

OLĒSS DEMENTJEVS

Mans pirmais iespaids? Šī valoda ir universāla, un ar tās palīdzību var sazināties visi. Tā ir ļoti interesanta, bet man tā nepadodas viegli, jo nav bijis iepriekšējas pieredzes un saskarsmes ar to. Esmu pārliecināts – lai zīmju valodu apgūtu pilnīgāk, vajadzīga nepārtraukta saskarsme ar nedzirdīgajiem.

Zīmes pirmoreiz ieraudzīju uz ielas. Pieturā sarunājās divi nedzirdīgi cilvēki, mani piesaistīja ne tik daudz zīmes, cik izteiksmīgā mīmika – tādu nevar novērot pie dzirdīgajiem. Jā, īpaši man patīk nedzirdīgo mīmika, kas atgādina īstu aktiermākslu.

Lieliski saprotu, ka manā nākotnes profesijā šī valoda pat ļoti noderētu. Katram sociālajam darbiniekam tā jāprot, jo viņam darba lietās būs saskare arī ar nedzirdīgiem cilvēkiem dažādās situācijās. Vēl domāju, ka ne tikai sociālajiem darbiniekiem vajadzētu zināt

zīmju valodu, bet visiem, kuru profesija saistīta ar kalpošanu cilvēkiem.

Agrāk, nekontaktējoties ar nedzirdīgiem cilvēkiem, nevarēju gūt pieredzi komunikācijā ar viņiem. Prakse ar nedzirdīgo cilvēku iesaistīšanu ir lielisks papildinājums zīmju valodas apmācību kursam.

Mums bija iespēja sarunāties ar nedzirdīgajiem, un šīs dažas praktiskās nodarbības vēl stiprāk apliecināja nepieciešamību ieviest praktiskās nodarbības – saskarsmi ar dažādiem, arī nedzirdīgiem cilvēkiem.

Esmu pamanījis, ka viņi sarunā daudzās zīmes neparāda, tāpēc svešam no malas grūti viņus saprast, bet paši nedzirdīgie lieliski saprot cits citu.

Par Latvijas Nedzirdīgo savienību esmu dzirdējis televīzijas ziņu raidījumos. Zinu, ka šī organizācija pastāv, lai palīdzētu vajdzīgajiem un nedzirdīgiem cilvēkiem integrēties sabiedrībā.

Mums kurss ieteica apmeklēt šīs organizācijas mājaslapu, kur var uzzināt par LNS darbību, pētījumiem, pasākumiem utt. Var pat paskatīties ziņas zīmju valodā. ▲

KĀDA LIEPĀJNIEKA STĀSTS: PAR SEVI UN SAVĒJIEM

AUSTRIS NIKIFOROVS

Liepāja. Pilsēta starp ezeru un jūru. Pilsēta, kurā piedzimst vējš. Stāsts būs par mani, manu pilsētu, par vēju, jūru, sauli un liepājniekiem – LNS biedriem.

Paldies, tev, Austri, par rakstiem no Liepājas!

Liepājnieks. Tā nav tik piederība pie noteiktas ģeogrāfiskas vietas. Tu nevari būt liepājnieks, ja kaut reizi mūžā neesi vētras laikā bijis jūras krastā, salasījis dzintara gabaliņus, pagāršojis sāļo jūras ūdeni. Ja kaut reizi neesi braucis ar grabošo Liepājas tramvaju no viena pilsētas gala līdz otram, bijis muzejā, teātrī un pilsētas sirdī – Rožu laukumā.

Tev ir jāzina, kas ir Liepājas bruģis, ezera dūņas un niedru lauki un, protams, sirmā pilsēta ar vēju auru un caurstaigājamiem pagalmiem, Karostas skaistajiem sarkano ķieģeļu namiem un dubļainām ezermalas ielām. Ja to visu pa īstam iepazīsi, būsi liepājnieks pēc būtības un ticības. Un tādi ir mani biedri šeit, pie mums.

NEDAUDZ PAR SEVI

Liepājā dzimis, bikšdibenu deldējis parastā pilsētas skolā. Pēc vidusskolas paņemts armijā. Nokļuvu tur neīstajā vietā un neīstajā laikā. Pēc smagas kontūzijas sekoja smadzeņu satricinājums un pilnīgs dzirdes zudums. Absolūts klusums. Nevienam to nenovēlu, pat savu balsi nedzirdi – kliez, cik skaļi gribi. Paldies kara hospitāļa ārstiem, ar viņu pūlēm dzirdi izdevās daļēji atgūt, bet pēc neveiksmīgas operācijas Rīgā varēju dzirdēt, vairs tikai lietojot dzirdes aparātu, no kura nešķiros jau trīsdesmit četrus gadus. Pēc profesijas esmu mēbeļu galdnieks, tagad jau gadu bezdarbnieks. Interesē sports, daudz lasu, patīk risināt dažādas mīklas un rēbusus. Jaunībā nedaudz „pamētajos” pa dažām darbvietām, bet 1982. gadā sāku strādāt toreizējā kokapstrādes kombinātā „Baltija”.

PIRMĀ SASKARE AR NEDZIRDĪGAJIEM

Toreizējais Liepājas NB vadītājs Jānis Heidemanis bija mans darbabiedrs kombinātā. Viņš mani pamazām vien ievilka biedrības

sporta pasākumos. Taču – laiks ātri skrēja uz priekšu, mainījās varas un valdības. Auga bērni, arī darbs un mājas prasīja savu, biedrībai laika palika arvien mazāk. Kādu laiku vairāk biju tur gājējs, nevis nācējs. Bet tad pienāca brīdis, kad ar darbu, sadzīves lietām un grāmatu lasīšanu vairs nepietika, – cilvēkam vajag sabiedrību. Pamazām atkal sāku iesaistīties biedrības dzīvē, un tur nu tagad esmu ar savu gribēšanu palīdzēt, piedalīties un jaukties citiem pa vidu.

KAS BŪTU BIEDRĪBA BEZ CILVĒKIEM?

Nekas, tikai organizācija. Jo mēs tai esam piederīgi kā tās būtiska daļa, tās mugurkauls. Katram sava dzīve, sava sāpe un problēmas. Atnākot uz biedrību par to kaut kā aizmirstas, tas it kā paliek kaut kur malā. Var pastāstīt par sevi, uzzināt par citiem. Viss notiek. Pašdarbība, sportošana, ekskursijas, pasākumi. Dzīve rit uz priekšu, par spīti visām ķibelēm un krīzēm.

Kopā garšo labāk, vai ne?

PAR MŪSĒJIEM

Dažus vārdus vēlos pateikt par tiem, kurus vislabāk pazīstu. Lūk, **Juris Spēkainis** – meisters ar zelta rokām, viens no tiem, kas man ierādīja zīmju valodu, mācīja labāk izprast nedzirdīgos cilvēkus.

Elmārs Sesks – ilgstoši mans partneris un pretinieks pie novusa galda. **Nikolajs Davidenko**, **Visvaris Jēkulis**. Vīri ar stingriem uzskatiem, savām domām par dzīvi. **Māra Plaude**, cilvēks, kas mani pastāvēt par saviem vārdiem un uzskatiem. **Māriete Ostvalde** un **Līlija Golubeva** – liepājnieku „motoriņi” šī vārda vislabākajā nozīmē.

Ātri aizsaulē aizgājušais **Jānis Heidemanis** – vienkārši labs draugs

SESTDIEN, 22. MAIJĀ PL. 10 VISI UZ LNS SVĒTKIEM BRĪVDABAS MUZEJĀ!!!

LNS DOMES SĒDĒ: NOLEMJ PĀRDOT ĪPAŠUMU JĀŅA SĒTĀ 5

 ILZE KOPMANE

Šoreiz domnieki sanāca, lai apspriestu LNS darbības praksē ne tik bieži aplūko-tu jautājumu – par nekustamā īpašuma pārdošanu. Vairāk līdz šim bijis lēmumu par nekustamā īpašuma iegādi.

Sēdes dalībnieki uzklaušīja LNS valdes galvenās speciā-listes A. Bogdanovas ziņojumu par to, ka saņemts iesniegums pirkšanā ieinteresētas personas – Reiņa Gropmaņa (no Jelga-vas). Viņš vēlas nopirkt LNS īpašumā esošās telpas Jāņa sētā 5, I stāvā 62,80 m2 platībā par 1000 latiem kvadrātmetrā, sedzot visus ar pirkšanu saistītos izdevumus.

LNS prezidents skaidroja situāciju. Iepriekšējās Domes sēdē bija nolemta cita cena – 1400 ls/m2. Taču ekonomiskās krīzes apstākļos tā nav reāla, arī telpas nav labā stāvoklī – bez ūdens pievada, kanalizācijas, neremontētas. Tāpēc cenu nācās koriģēt.

Domnieki interesējās par tiesas procesu pret Rīgas Domi sa-karā ar nelikumīgo rīcību, neatļaujot LNS privatizēt telpas tad,

kad tas bija daudz izdevīgāk. Jā, atbildēja prezidents, process ievadīts par 334 000 latu zaudējumu piedziņu no Rīgas Domes. Tiesa paredzēta 2011. gada 22. aprīlī.

Dome lēma: piekrist R. Gropmaņa priekšlikumam un pārdot viņam telpas Jāņa sētā 5, I stāvā par 1000 Ls m2, kopā par 62 800 latiem. ▲

KĀDA LIEPĀJNIEKA STĀSTS...

un lielisks biedrs. **Lonija Heidemane, Antra Jaunzeme, Gunta Vazdiķe, Arita Dirnēna** – nenogurdināmas deļotājas, brīnišķīgas sievie-tes. Enerģiskais **Omārs Jaunzemis** – mūsu sportistu vadītājs un nenogurdināms novusa dubultspēļu partneris.

Un kur nu bez **Gundegas Paņko**, mūsu visu kopā saturētājas un galvenā dzinējspēka. Arī jaunākie – **Ivo Putra, Aldis Ādamsons, Sindijs Bļinovs** un vēl daudzi citi ļabi iejutu-šies mūsu draudzīgajā pulkā. Ceru, neapvai-nosies tie, kurus te nenosaucu vārdā, avīzē tam vietas būtu par maz. Tādi esam mēs te, Liepājā, ar savām baltajām un ne tik baltajām dienām.

Aptaujāju savus biedrus, izzinot viņu do-mas par LNS, par Liepājas biedrību, par to, kā viņi redz tās nākotni. Uzklaušīju savu bied-ru novēlējumus LNS 90 gadu jubilejā. Visu domas samērā vienādas, esam tādā līdžīgi domājošie, un tas ir drošs pamats tālākai veik-smīgai sadarbībai. Lūk, kopsavilkums!

LNS – TĀS PATIEŠĀM IR MŪSU OTRĀS MĀJAS

Te esam vienmēr gaidīti un saprasti. Esam savējo vidū, varam būt tādi, kādi esam, jo ne-vienam nav jāizliekas labākam nekā ir. Dzirdī-go sabiedrībā nav tik viegli iekļauties, sevišķi jau vecāka gadagājuma cilvēkiem. Biedrība mums sniedz neatsveramu atbalstu un to plec-a izjūtu, kas nereti trūkst citu cilvēku vidū. Ne-dzirdīgo cilvēku vislabāk sapratīs tas, kas pats ir nedzirdīgs. Protams, ir arī izņēmumi.

NOBEIGUMĀ

No mums šāds novēlējums mūsu LNS lielajā jubilejā: „*Pastāvēs tas, kas mainī-sies. LNS jau to pierādījusi, ejot līdzī laikam, domājot par saviem cilvēkiem, par to, lai arī mēs, nedzirdīgie, justos kā sabiedrības daļa, būtu tai vajadzīgi.*”

Paldies par to, un lai veicas visi darbi arī turpmāk! Tā turpināt!” To saku savā un liepāj-nieku vārdā. ▲

VĒLAS IEPAZĪTIES

Brīvs vīrietis (42) vēlas iepazīties ar sievieti (35 – 45) bez kaitīgiem ieradumiem un bērniem.

Gaidīs SMS pa mobilo telefonu: 22042586

LĪDZJŪTĪBA

Izsakām dziļu līdzjūtību mūsu bied-ram **VLADIMIRAM SEROVAM**, mā-miņu smilškalniņā guldot. Lai vieglas smiltis māmuļai!

Valmieras RB biedri

MĪLI SVEICAM!

Lai pavasara ziedu smaržā un jaukās atmiņās par aizvadītajiem dzīves gadiem noreibst sirds un vairojas dzīvesprieks tālākajai gaitai. Daudzus skaistus gadus, veselību, draudzību un mīlestību jums, gaviļnieki!

85

25. VI Pjotrs JEGOROVS,

Rīgas biedrība

80

17. VI Laimonis VEIDEMANIS, Rīgas

23. VI Svetlana PAPULE, Smiltēnes

75

4. VI Irma MEDNIECE, Rīgas

5. VI Natālija LEITĀNE, Daugavpils

10. VI Jānis KRISTOFOROVŠ, Rīgas

15. VI Jekaterīna KONSTANTINOVA, Rīgas

30. VI Oļegs LIEPA, Rīgas

65

4. VI Aivars KLIEVĒNS, Rīgas

5. VI Svetlana GRAUDIŅA, Daugavpils

8. VI Juris ĶĪVĪTIS, Rīgas

8. VI Erna – Krasinska JERMOLICKA, Pļaviņu

60

5. VI Irina PROVEJA, Rēzeknes

6. VI Marta KRAULE, Valmieras

10. VI Regīna VUTINĀNE, Daugavpils

11. VI Valērijs PŠENIČNIJS, Rīgas

19. VI Genādijs ČERŅAVSKIS, Rīgas

55

22. VI Velta KLEINA, Rīgas

11. VI Andrejs BIRZVALKS, Rīgas

50

7. VI Vija BRAUNA, Rīgas

21. VI Kārlis SĪLIS, Rīgas

27. VI Aleksandrs BARBOSOVŠ, Daugavpils

PATEICĪBA

Sirsnīgi pateicos Pļaviņu biedrības atsaucīgajam darbiniekam **JURIJAM JEROFEJEVAM**, kurš grūtā brīdī sniedza man neatsveramu palīdzību.

Glabā savu sirds siltumu, Jurij, tas ļaudīm ir tik vajadzīgs!

Pateicīgā biedre

NĀKAMĀIS NUMURS 14. JŪNIJĀ